God. I. - 23. XII. 1934. - Br. 4. Poštarina plaćena u gotovu.

J. Radić

ŽIVOT S CRKVOM

Četvrta nedjelja Došašća.

Boja je ove nedjelje zlatna.

S A D R Ž A J:

Što znači naslovna slika?

Podajmo dakle, predragi, hvalu Bogu Ocu, po Njegovu Sinu u Duhu Svetomu; koji radi velike svoje ljubavi kojom nas je ljubio, smilovao se nama; i jer smo bili umrli po grijehu, oživio nas je po Kristu, da budemo u Njemu novo stvorenje i novo djelo. Odbacimo dakle staroga čovjeka s djelima njegovim, i postavši udionici Kristova Porođenja odrecimo se putenih djela. Spoznaj, o kršćanine, dostojanstvo svoje, i pošto si postao udionikom Božanske naravi, nemoj se grješnim življenjem povratiti na staru podlost! Spomeni se koje si glave i kojega tijela udo! Sjeti se da izbavljen od oblasti tmina, prenesen si u Božju svjetlost i kraljevstvo!

Iz Božićnog govora sv. Leona Pape.
VI. čitanje Božićne jutrenje.

ŽIVOT s CRKVOM

God. I. — **Četvrta nedjelja Došašća.** — Br. 4.

Riječ preuzvišenog šibenskog biskupa.

Br. 2529 i 2213/A. A. Šibenik, 6. decembra 1934.

Radosna srca pozdravljam pohvalnu i svetu akciju izdavanja liturgijskog tjednika sa nedjeljnom sv. Misom pod naslovom »Život s Crkvom«. Dok su drugi katolički narodi u liturgijskom pokretu uvelike pokročili, kod nas je ovo pitanje još nepoznato te nema liturgijskog shvaćanja ni smisla. Liturgija je jezik Crkve s kojim ona izražava svoju vjeru, svoje misli i osjećaje. S liturgijom Crkva budi u svojim vjernicima velebne ideje s kojima je ona u svojim blagdanima i nedjeljama duboko prožeta. Kakvo li se neizrecivo blago nedostižive mudrosti, veličajnih nadahnuća i svetog nauka ne sakriva u katoličkoj liturgiji, a sve to vjernici tako malo poznavaju.

Sretno zamišljeni liturgijski časopis zastalno će donijeti znatne duhovne koristi. On će poučavati katolike o duhu sv. Crkve, o glavnim idejama koje provejavaju cijelom liturgijom te će ih učvršćivati u vjeri i poticati na pravu pobožnost i kršćanski život. Treba da katolici žive životom Crkve, a to će biti budu li shvaćali liturgijski život.

Već sada mnogo i mnogo preporučujem svećenstvu, dušobrižnicima i vjeroučiteljima širenje ovoga časopisa u našem narodu a osobito među omladinom, koja osobito treba da osjeti svu toplinu života katoličke Crkve. U narednom broju »Dijecezanskoga lista« staviću na srce i svome svećenstvu i vjernicima ovaj tako potrebiti pothvat.

Blagoslivljem zasnovatelje liturgijskog tjednika a osobito urednika i želim puni uspjeh!

Biskup i Apost. Adm.
M. P. † Dr. Fr. Jerolim Mileta

Svećeniku Josipu Kirigin
Hvar

Sve je pripravljeno.

Četvrtom se nedjeljom Došašća završava ovo lijepo doba crkvene godine. U staro doba na današnji dan nije bilo bogoslužja. Vjernici bi cijelu noć probdjeli u molitvi, a u zoru je bila sv. Misa sadašnje kvatrene subote i preko nje su bili ređeni, kako smo vidjeli, mladi svećenici, na što nas još sjeća i današnja poslanica sv. Pavla, koja govori o svećeničkom zvanju. (Koliko je svećenika i biskupa ove noći kroz stoljeća primilo sv. red! Zahvalimo, kršćani, za veliki dar, za Kristovo svećeništvo u katoličkoj Crkvi i molimo, opet ponavljam, za svećenike i svećenički pomladak.) — Kad je kvatrena Misa bila prenesena na subotnje jutro, u nedjelju bi Rimljani išli k sv. Misi u crkvu 12 sv. apostola. Ne zna se stalno, zašto baš u tu crkvu, ali drži se, da je tome uzrok što su se u toj crkvi čuvale relikvije sv. Eugenije. Njezin blagdan pada na 25 prosinca, pa jer je ne će moći slaviti tog dana, išli bi već danas k njezinom grobu i na njezinom oltaru svetkovali sv. Misu, i ako se o tom u sv. Misi ništa ne spominje. Sveta je Misa naime ove nedjelje sastavljena od dijelova kvatrenih Misa prošle sedmice pa je dakle ovo **kratak sadržaj kvatrene sedmice.** Onim vjernicima, koji preko sedmice nijesu mogli u crkvu, može ona zgodno da posluži, da po njoj obave svoje kvatrene dužnosti: da u zahvalnosti i pokajanju pregledaju prošlo četvrtgodište, i za novo da se dogovore s Gospodinom Bogom o svojim dužnostima i Njegovim milostima. Dok su nam dakle prve tri nedjelje malo po malo otkrivale zastor Božićnog slavlja, ova nam nedjelja ne javlja ništa novoga, ona sadrži sva čuvstva i sve misli Došašća. Zato i **preko ove sv. Mise slušamo sva tri adventska propovjednika:** proroka Izaiju, sv. Ivana Krstitelja i Bl. Djevicu Mariju.

Odmah na ulazu u početnoj pjesmi nalazimo **Izaiju.** Sa svim starim zavjetom gleda u zatvorena nebeska vrata i živo vapi: »Rosite, nebesa, Spasitelja!« Tim on i nama propovijeda čežnju za nebeskim dobrima. Crkva se odmah pridružuje tom vapaju starozavjetnih pravednika za Mesijom, pa i ona nestrpljivo čezne za Spasiteljem i u molitvi kliče: »Probudi, Gospodine, moć svoju i dođi!« Ne čini li vam se, kršćani, da to sv. Petar budi Isusa zaspalog u lađici na uzburkanom moru. Moramo zato i mi da osjetimo potrebu Spasitelja, jer u našem je srcu još toliko poganskoga. Iz dubine grijeha, što ih u molitvi spominjemo kao glavnu i jedinu zapreku dolasku Spasitelja u naše srce, moramo da se iskreno obratimo Gospodinu i da vapimo za Njegovim dolaskom. — A onda nam eto **sv. Ivana Krstitelja,** pa nas u evanđelju ozbiljno

opominje: »Pripravite put Gospodnji, poravnajte staze Njegove. Sve doline neka se ispune, i svaka gora i glavica neka se slegne; i što je krivo neka bude ravno i krševiti putevi neka budu glatki.« Tu opet osjećamo svoje grijehe, jer su te krivine i hrapavosti upravo naši grijesi. Što koristi da dođe Božić, ako ne postanemo bolji? Da se Krist i tisuću puta rodi, ako se ne rodi, kršćanine, u tvom srcu, zauvijek ćeš propasti. Što ćemo do Božića poravnati? Došašće je doba obraćanja, jer čežnja je za Bogom bez pravog obraćenja lažna. — Izaija na pragu, Krstitelj u svetištu, a u svetinji nad svetinjama **Marija.** Isti Krist, što ga je nekoć po Duhu Svetom začela Djevica, saći će sada na oltar i s oltara u naše srce. Kod sv. Mise i kod sv. pričesti dobije kršćanin slične milosti kao Marija kod navještenja. Zato u pjesmama, koje okružuju presv. žrtvu i plod žrtve — sv. pričest, u prikaznoj i pričesnoj pjesmi pozdravljamo Bogorodicu, od koje nam je Emmanuel, t. j. Bog s nama, Spasitelj. Ona Ga je rodila u tijelu, da se On u nama rodi po milosti.

Prorok nas dakle uči danas, kako ćemo čeznuti za Spasiteljem, Krstitelj, kako se moramo sabrati i obratiti; a Marija, kako ćemo u svoje srce primiti Božićnu milost. Tada će se otvoriti vrata neba. Još sutra zadnji je dan priprave i Spasitelj će doći. Sve je pripravljeno. Sve? I ja? Ako nisam, još imam danas vremena, da očistim dušu od grijeha. Onda ću vidjeti spasenje Božje, Bog će biti sa mnom.

Sveta Misa IV. nedjelje Došašća.

Boja crkvenog ruha: ljubičasta.

U Rimu zbor kod 12 sv. apostola.

MOLI PRVU BOŽIĆNU MISU NA STRANI 16, samo ispusti »Slavu«, a mjesto promjenljivih dijelova (označenih sa ✠) moli slijedeće:

INTROITUS.	✠ POČETNA PJESMA.
† Roráte, caeli, désuper, et nubes pluant justum: aperiátur terra et gérminet Salvatórem.	† **Rosite, nebesa, odozgo i oblaci neka dažde Pravednoga;** neka se otvori zemlja i neka porodi Spasitelja.
Ps. Caeli enárrant glóriam Dei: et ópera mánuum ejus annuntiat firmaméntum.	Ps. Nebesa kazuju slavu Božju i djela ruku Njegovih naviješta svod nebeski.
Glória Patri, et Fílio, et Spi-	Slava Ocu i Sinu i Duhu

ritui Sancto. Sicut erat in princípio, et nunc, et semper, et in saecula saeculórum. Amen.

Svetomu. Kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i na vijeke vjekova. Amen.

COLLECTA. ✻ POČETNA MOLITVA.

Orémus. Excita, quaesumus, Dómine, poténtiam tuam, et veni: et magna nobis virtúte succúrre; ut per auxílium grátiae tuae, quod nostra peccáta praepédiunt, indulgéntia tuae propitiatiónis accélerat. Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitáte Spíritus Sancti Deus: per omnia saecula saeculórum. M. Amen.

Pomolimo se. Probudi, molimo, Gospodine, moć svoju i dođi i velikom nam silom priteci: da pomoću milosti Tvoje, koju priječe naši grijesi, oproštenje Tvojega smilovanja pospješi. Koji živiš i kraljuješ s Bogom Ocem u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova. P. Amen.

U drugoj se molitvi spominjemo Bl. Djevice Marije (u Došašću):

Orémus.

Deus, qui de beatae Mariae Vírginis útero Verbum tuum, Angelo nuntiánte, carnem suscípere voluísti: praesta supplícibus tuis; ut, qui vere eam Genitrícem Dei crédimus, ejus apud te intercessiónibus adjuvémur. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum: Qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus: per ómnia saecula saeculórum.

M. Amen.

Pomolimo se.

Bože, koji si htio da po anđelovu navještenju Riječ Tvoja uzme tijelo u krilu blažene Djevice Marije, daj, smjerno Te molimo, da mi koji je držimo doista Bogorodicom, po njezinu zagovoru nađemo pomoć u Tebe. Po istom Gospodinu našemu Isusu Kristu, Sinu Tvomu. Koji s Tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova.

P. Amen.

Treća je molitva danas za sv. Crkvu ili za Papu:

Ecclésiae tuae, quaesumus, Dómine, preces placátus admítte: ut, destrúctis adversitátibus, et erróribus univérsis, secúra tibi sérviat libertáte.

Deus, omnium fidélium pastor et rector, fámulum tuum Pium, quem pastórem Ecclésiae tuae praeésse voluísti, pro-

Umilostivljen primi, molimo, Gospodine, molitve Crkve svoje, da svladavši svekolike protivštine i zablude u sigurnoj slobodi Tebi služi.

Bože, pastiru i vladaoče svih vjernih, pogledaj milostivo na slugu svojega Pija, koga si htio postaviti za pastira Crkvi

pítius réspice: da ei, quaesumus, verbo et exémplo, quibus praeest, profícere: ut ad vitam, una cum grege sibi crédito, pervéniat sempitérnam. - Per Dóminum nostrum... M. Amen.

svojoj; podaj mu, molimo, da riječju i primjerom koristi onima kojima je na čelu, i tako da sa stadom sebi povjerenim dođe u život vječni. Po Gospodinu našemu... P. Amen.

✻ ČITANJE POSLANICE blaženoga Pavla apostola Korinćanima (I 4, 1—5):

Braćo: Tako neka nas smatra čovjek kao službenike Kristove i djelitelje otajstva Božjih. A od djelitelja se traži, da se ko nađen vjeran. Ja pak vrlo malo marim, što me sudite vi ili ljudski sud; a ni sam sebe ne sudim. Ja ničemu nijesam svijestan, ali u tom nijesam opravdan; a koji me sudi, Gospodin je. Nemojte dakle prije vremena suditi, dokle ne dođe Gospodin, koji će rasvijetliti, što je u tami sakriveno i očitovaće namjere srdaca: i tada će svakome pohvala biti od Boga.

GRADUALE. ✻ PJESMA IZA POSLANICE.

Prope est Dóminus ómnibus invocántibus eum: ómnibus, qui invocant eum in véritate. Laudem Dómini loquétur os meum: et benedícat omnis caro nomen sanctum ejus.

Allelúja, allelúja. Veni, Dómine, et nobi tardáre: reláxa facínora plebis tuae Israel. - Allelúja.

Blizu je Gospodin svima koji Ga zazivlju, svima koji Ga zazivlju u istini. Neka usta moja govore hvalu Gospodinu i neka svako tijelo blagosiva sveto ime Njegovo.

Aleluja, aleluja. Dođi, Gospodine, i nemoj kasniti: oblakšaj breme grijeha izraelskomu puku svomu. Aleluja.

† SEQUENTIA S.ti EVANGELII secúndum Lucam (3, 1—6). ✻ † SLIJEDI SV. EVANĐELJE po Luki (3, 1—6).

Petnaeste godine vladanja Tiberija Cesara, kad je bio Poncije Pilat upravitelj u Judeji i Herod četverovlasnik u Galileji, a njegov brat Filip četverovlasnik u Itureji i Trahonitidi, a Lisanija četverovlasnik u Abileni, za poglavica svećeničkih Ane i Kaife: dođe riječ Gospodnja Ivanu, sinu Zaharijinu, u pustinji. I prohodi svu okolicu jordansku propovijedajući krštenje pokore na otpuštenje grijeha, kao što je napisano u knjizi govora Izaije proroka: »Glas onoga, koji viče u pustinji: Pripravite put Gospodnji, poravnajte staze Njegove; sve doline neka se ispune i svaka gora i glavica neka se slegne; i što je krivo neka bude ravno

i krševiti putovi neka budu glatki. I svako će tijelo vidjeti spasenje Božje.«

OFFERTORIUM. ❊ PRIKAZNA PJESMA.

Ave, María, grátia plena; Dóminus tecum: benedícta tu in muliéribus, et benedíctus fructus ventris tui.

Zdravo Marijo, milosti puna, Gospodin s tobom; blagoslovena ti među ženama i blagosloven plod utrobe tvoje.

SECRETA. ❊ PRIKAZNA MOLITVA.

Pogledaj, molimo, Gospodine, umilostivljen ove žrtvene darove, da koriste i našoj pobožnosti i našemu spasenju. - Po Gospodinu...

U pametima našim, molimo, Gospodine, utvrdi tajnu prave vjere, i daj nama, koji od Djevice Začetoga priznavamo pravim Bogom i čovjekom, da po kreposti Njegova spasonosnog uskrsnuća zaslužimo doći u vječno veselje.

Štiti, Gospodine, nas koji služimo Tvojim tajnama, da nastojeći oko Božanskih stvari i tijelom i pameću Tebi služimo.

Ili: Utaži se, molimo, Gospodine, prikazanim darovima, i slugu svoga Pija, koga si htio postaviti za pastira Crkvi svojoj, neprestanom zaštitom upravljaj. Po Gospodinu..

PRAEFATIO. ❊ SLAVOSPJEV.

S. Per ómnia saecula saeculórum.	M. Po sve vijeke vjekova.
M. Amen.	P. Amen.
S. Dóminus vobíscum.	M. Gospodin s vama.
M. Et cum spiritu tuo.	P. I s duhom tvojim.
S. Sursum corda.	M. Gore srca.
M. Habémus ad Dóminum.	P. Imamo ih kod Gospodina.
S. Grátias agámus Dómino Deo nostro.	M. Zahvalimo Gospodinu Bodu našemu.
M. Dignum et justum est.	P. Dostojno je i pravedno.
S. Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper et ubíque grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus. Qui cum unigénito Fílio tuo et Spíritu Sancto unus es Deus, unus es Dóminus: non in uníus singularitáte persónae, sed in uníus Trinitáte substántiae. Quod enim de tua glória, reveláte te, crédimus, hoc de Fílio tuo, hoc de Spíritu Sancto sine differéntia discretiónis sentímus. Ut in confessióne verae sempiternaeque Deitátis, et in persónis propríetas, et in esséntia únitas, et in majestáte adorétur aequálitas. Quam laudant Angeli atque Archángeli, Cherubim quoque ac Serafim: qui non cessant clamáre cotídie, una voce dicéntes:	M. Uistinu je dostojno i pravedno, pravo i spasonosno, da vazda i svuda zahvaljujemo Tebi, Gospodine sveti, Oče svemogući, vječni Bože. Koji si s jedinorođenim Sinom svojim i s Duhom Svetim jedan Bog i jedan Gospodin, ne u jedinstvu jedne osobe, nego u Trojstvu jedne biti. Jer sve što, po Tvojem objavljenju, vjerujemo o slavi Tvojoj, to mislimo bez ikakve razlike i o Sinu Tvojemu da se u priznavanju pravoga i vječnoga Božanstva klanjamo i vlastitosti u osobama i jedinstvu u biti i jednakosti u veličanstvu: kojega hvale anđeli i arkanđeli, kerubi i serafi, koji ne prestaju klicati svaki dan složno govoreći:
Sanctus, sanctus...	Svet, svet, svet...

COMMUNIO. ❊ PRIČESNA PJESMA.

Ecce, Virgo concípiet et páriet fílium: et vocábitur nomen ejus Emmánuel.

Evo, Djevica će začeti i poroditi sina, a zvat će se »Bog s nama«.

POSTCOMMUNIO. ❊ POPRIČESNA MOLITVA.

Orémus. Sumptis munéribus, quaesumus, Dómine: ut, cum frequentatióne mystérii, crescat nostrae salútis efféctus. Per Dóminum...

Orémus. Grátiam tuam, quaesumus, Dómine, méntibus nostris infúnde: ut, qui, Angelo nuntiánte, Christi, Fílii tui, incarnatiónem ejus et crucem, ad resurrectiónis glóriam perducámur.

Quaesumus, Dómine, Deus noster: ut, quos divína tríbuis participatióne gaudére, humánis non sinas subjacére perículis.

Vel: Haec nos, quaesumus, Dómine, divíni sacraménti percéptio prótegat: et fámulum tuum Pium, quem pastórem Ecclésiae tuae praeésse voluisti;

Pomolimo se. Primivši darove molimo, Gospodine, da obavljanjem ove tajne raste u nama učinak spasenja. Po Gospodinu

Pomolimo se. Milost svoju, molimo, Gospodine, ulij u duše naše, da mi, koji smo po anđelovu navještenju spoznali utjelovljenje Krista Sina Tvoga, po muci Njegovoj i križu k slavi uskrsnuća privedeni budemo. - Po istom Gospodinu...

Molimo, Gospodine, Bože naš, ne dopusti da ljudskim pogibeljima podlegnu oni kojima daješ da s radošću učestvuju Božanskim stvarima.

Ili: Neka nas, molimo, Gospodine, čuvaju primljene Božanske tajne; i neka slugu Tvoga Pija, koga si htio postaviti za pastira Crkvi svojoj,

una cum commísso sibi grege, salvet semper et múniat. Per Dóminum...	skupa s povjerenim mu stadom vazda spasavaju i štite. Po Gospodinu našemu...
M. Amen.	P. Amen.

✠ OTPUST.

— Benedicámus Dómino.	— Blagosivajmo Gospodina.

Krist nam se rodio!

Znam, čitatelju dragi, da s posebnim veseljem uzimaš u ruke ovaj Božićni broj našeg listića, koji te hoće da nauči, kako ćeš da živiš sa sv. Crkvom. Danas od njega očekuješ, da te nauči kako ćeš da doživiš i proživiš veliki Božićni blagdan.

Kršćani, javljam vam veliku radost: Krist nam se rodio! Od svih naših blagdana Božić je najnježniji i najljepši, zato i najdraži. O lijepi Božićni dani u toploj ljubavi obiteljskog kruga, pred jaslicama svog djetinjstva! Život je tako žalostan, teški su dani, u kojima živimo, ali ipak se Božiću veselimo!

Tamno i studeno je vani, ali svake nam godine Božić donosi Božićnu svjetlost i toplinu. Žalosno je oko nas, ali nam Božić donosi Božićno veselje. Nemirno je u svijetu, ali nam Božić donosi Božićni mir. Siromašno je sve u nas, ali nam Božić donosi Božićno bogatstvo, donosi nam samoga Boga. I one je noći prvog Božića bilo tamno i studeno, da je sv. Josip morao baklju zapaliti i vatru naložiti. I žalosno je bilo srce Majke, jer je Božjeg Sina morala da rodi u štali. I nemirno je bilo u krcatom Betlehemu i u srcima tvrdih Betlehemćana. I siromaštvo je vladalo u špilji gdje se ne rađaju djeca već životinje preživaju. A kad je došao mali Isus, sve je rasvijetlio, ogrijao, razveselio, umirio i obogatio. Mali Isus je Božić, mali Isus je Bog!

Ko će dakle i ove godine najljepše slaviti Božić? Zar oni u raskošno rasvijetljenim palačama i toplo ugrijanim sobama? U njih je tako svjetlo i toplo, da ne će noćas moći potpuno da osjete svjetlost i toplinu Božje ljubavi. Zar oni, koji su veseli što im baš ništa ne fali, koji ne trpe i ne plaču s bijednim siromasima? Kako će njih razveseliti mali Isus, kad ne će ni oni danas da razvesele i nadare Njega u Njegovim siromasima? Zar oni, koji su sve težnje svog srca smirili u ovom svijetu i njegovim zabavama i slastima? Oni i ne osjećaju potrebu Boga, krila su im podrezana, da bi mogli ove noći k Njemu poletjeti i u Njemu naći svoj mir.

Ko se dakle ima najviše veseliti Božiću? Braćo moja: svi goli, žalosni, uznemireni, siromasi... i svake vrsti nevoljnici. I još netko: svi oni, koji ovih dana gole odjenu, žalosne utješe, uznemirene umire, siromahe nahrane... i bilo na koji način otaru koju suzu. Kod jaslica između prvih i drugih nema razlike. Svi su oni ljudi dobre volje.

Naš put nas ovih dana vodi u Betlehem. Krist nam se rodio! Kršćani, naglasite ovo »n a m a«. Za nas je Bog došao na zemlju, za nas Ga je Majka povila i u jaslice položila. Idimo dakle k njemu, pristupimo bez straha! Sveta nam Crkva u svojim obredima i svečanostima ovih dana pruža majčinsku ruku, da nas dovede do jaslica i do malog Isusa. Pružimo joj i mi svoju, slijedimo je. Vidjet ćemo onda novorođeno Božje Dijete, u usne će nas ono poljubiti, ručicom nas svojom blagosloviti i u srce će naše doći.

Hajdemo do Betlehema, da vidimo što se dogodilo — sveta nas Crkva zove i vodi. Od nas samo nešto traži, malenkost za tako veliku sreću, uvjet što ga je sam Isus ustanovio: »Blaženi čista srca, jer će vidjeti Boga.« Ako ti je dakle, kršćanine, srce djetinjski čisto ili barem u sv. ispovijedi očišćeno: pristupi bliže, Krist nam se rodio! Djeco, pastiri, kršćani, dođite i vidite. Vratit ćete se slaveći i hvaleći Boga, puni Božićnog svijetla, veselja, mira i bogatstva. Pa život ne će više biti tako žalostan, ni dani tako teški. Lijep je život od Božića do Božića... do vječnog Božića.

Badnji dan.

Svoje najveće blagdane počinje sv. Crkva posebnim danom priprave i nastavlja ih kroz čitavu osminu. Tako će Crkva proslaviti i Božić. Kao što se na svetkovine očiste i urese kuće, tako na Božić u duhu sv. Crkve pripravljamo malom Isusu i svoja srca. Cijeli taj dan posvećen je postu i molitvi. Pred Božićnim blagdanom imamo cijeli dan i noć probdjeti u molitvi i svetom očekivanju, pa se zato taj dan latinski i zove »vigilia« (od »vigilare t. j. bdjeti), a po tome naš bdjenji, badnji dan. Tog je dana zapoviječlan p o s t (jesti samo jedamput do sitosti) i n e m r s (ne jesti mesa ni mesne juhe). A taj nam je dan i pun uspomena na djetinjstvo. Svaki kraj, svaka župa, svako selo, svaka obitelj ima o badnjem danu i Božiću svoje posebne običaje. Danas se jedu posebna jela, peku posebni kolači, pripravljaju posebne poslastice. Danas se ponekud škrope i kade sobe i kuće, drugdje se po podu prostire slama i prosipa pšenica ili se opet na oganj stavlja posebni panj (»badnjak«) i polijeva se vinom. Danas se na stolu užiže posebna svijeća ili se nasred sela zapali velik oganj. Danas prijatelji jedan drugome čestitaju, a ukućani se uz jaslice darivaju. Danas se po kućama mole posebne molitve

i pjevaju posebne pjesme. Večeras i noćas zvonovi posebno zvone, a mužari od veselja odjekuju. I ko bi nabrojio sve lijepe i svete običaje, u koje je vjerna duša našega naroda zaogrnula Badnji dan, Božić i Božićne svetkovine. Samo jedno bih preporučio: sačuvajmo, kršćani, i čvrsto se držimo starodrevnih običaja svoje obitelji, svog sela, svoje župe i svog kraja. Ulijmo u te običaje nov život, u svoje čestitke (pišimo ih na vjerskim dopisnicama i sa kršćanskim osjećajima!) novo veselje, a u svoje darove novu ljubav. Da sve bude u Božićnoj vjeri i ljubavi! Da sve ono bude svet uvod u sveti dan! Sveta badnja noći ne vidjela grijeha ni razuzdanog veselja!

A zar mislite, da i sv. Crkva ne trepeće danas od veselja u svom bogoslužju? I ako možda ne ćete moći danas u crkvu, istaći ću vam barem najglavnije misli današnje službe Božje. Mi svećenici počinjemo u Brevijaru Badnji dan ovim radosnim zazivom: »Danas ćete znati, da ima doći Gospodin, a sutra ćete vidjeti slavu Njegovu.« Ponovimo danas svi puno puta taj zaziv. — U svojoj jutarnjoj molitvi onda Crkva svečano naviješta sutrašnji blagdan. Svaki dan u toj jutarnjoj molitvi naviješta Crkva iz Rimskog Martirologija sutrašnji blagdan, ali danas na posebno svečan način. Svećenik u ljubičastom plaštu dođe nasred svetišta ili se popne na propovijedaonicu, prate ga poslužnici sa svijećama i kadionicom, kojom pokadi knjigu i pjevajući naviješta svima veliko veselje, dok svi naokolo stojeći slušaju a pri koncu pokleknu da se tako po prvi put poklone novorođenom Djetetu. Vjernici po gradovima, idite danas u stolnu ili kakovu veću samostansku crkvu, da i vi osjetite tu prvu radost sv. majke Crkve. Za one, koji nemaju te lijepe prigode, donosimo ovdje to veselo naviještenje. Pročitajte ga svak za se ili još bolje skupa u obitelji (možda prije večere).

»Godine od stvorenja svijeta, kada u početku Bog stvori nebo i zemlju, pet tisuća sto i devedeset i devete: — a od potopa godine dvije tisuće devetsto pedeset i sedme: — od rođenja Abrahamova godine dvije tisuće i petnaeste: — od Mojsija i izlaska puka Izraelskoga iz Egipta godine tisuću petsto i desete: — od pomazanja Davida za kralja godine tisuću trideset i druge: — sedmice šezgeset i pete po Danijelovu proročanstvu: — olimpijade sto devedeset i četvrte: — od utemeljenja Rima sedamsto pedeset i druge: — godine vladanja Oktavijana Augusta četrdeset i druge, kad je mir bio po svoj zemlji, u šestoj dobi svijeta, Isus Krist Bog vječni i Sin vječnoga Oca, hoteći svojim presvetim dolaskom svijet posvetiti, začet po Duhu Svetomu, i pošto je proteklo devet mjeseci po začeću (ovdje svi pokleknu) u Betlehemu Judinu rađa se od

Marije Djevice postavši Čovjek: rođenje Gospodina našega Isusa Krista u tijelu.«

I današnja je sv. Misa puna priprave, očekivanja i veselja. U evanđelju čitamo još zadnji događaj, kojim je Bog pripravio rođenje Svom Sinu, kad je sv. Josipu u snu javio, da je njegova sveta zaručnica čudesno začela i da će roditi Isusa. Sv. Josipu je riječ Božja bila dostatna, raspršila mu je sve brige i sumnje te je uz stidljivog čuvara Djevice postao i brižni hranitelj Sina Božjega. — A onda slijedimo sv. Josipa i Bl. Djevicu Mariju na putu u Betlehem, kucajmo s njima na vrata Betlehemćana, koji ih ne otvaraju. Otvorimo barem mi malom Isusu svoje srce. Danas u prikaznoj pjesmi pjevamo: »Uzdignite, knezovi, vrata svoja, uzdignite se vrata vječna: jer će ući Kralj slave.« Čuješ li, kršćanine, kucaj i poziv sv. majke Crkve? Toliko sam puta već spomenuo, ali još samo jedamput te pitam: hoćeš li, kršćanine, u sv. ispovijedi da očistiš svoje srce za malog Isusa? Zar ćeš dopustiti, da mali Isus noćas prođe pokraj tvojega srca i — prođe dalje, jer mu na kucaje ne ćeš da otvoriš? Kad bude Božićni anđeo i ove godine izvješćivao nebo: »na svijetu bješe, i svijet po Njemu posta, i svijet Ga ne pozna«, neka barem ne reče: »K svojima dođe i svoji Ga ne primiše.« Jer samo onima, koji Ga prime, dat će im vlast da budu djeca Božja, da vide slavu Jedinorođenoga od Oca, puna milosti i istine.

Sveta noć.

Noć nije samo za počinak već i za molitvu. Tako je Spasitelj cijele noći proveo u molitvi, a i stari bi kršćani često cijelu noć probdjeli u molitvi, pjevanju i čitanju sv. pisma, što bi sve u zoru svršilo sa sv. Misom dotičnog dana. Takvih je vigilija ili bdjenja u staro doba bilo mnogo, prije svakog većeg blagdana. Kad su se i u ta bdjenja uvukle neke nepravilnosti i zlorabe, a uz to kršćani postali hladniji i lijeniji, sva su ta bdijenja bila ukinuta, osim bdjenja u svetoj Božićnoj noći. I pravo je, da se noć, koja nam je donijela Spasitelja, provede u molitvi, a sat, u kojemu se Isus rodio, da se posveti ponoćnom sv. Misom. Malo su kada preko godine naše crkve tako pune kao te noći. Lijepo je pogledati osobito vjernike po selima, kako se sa svjetiljkama u ruci penju svi k svojoj crkvici na brežuljku, kamo ih pozivaju Božićna zvona i privlače rasvijetljeni prozori u tamnoj noći.

U crkvi se onda pjeva Božićni »matutin« ili jutrenja. Svake noći moli Crkva po svojim svećenicima i redovnicima tu dugu molitvu. Kad cijela priroda prestane pjevati svoju pjesmu Stvoritelju, dok vjernici spavaju, a neki se valjaju u svakojakim

grijesima i razvratnostima, pastiri puka i izabrane duše mole u ime svih i za sve. Na početku je uvoda odmah zaziv, s kojim Crkva u par riječi navijesti sav sadržaj dotičnog blagdana. »Krist nam se rodio, dođite, poklonimo se!« — zaziv je ove svete noći, koji se onda naizmjence s 94. psalmomo nekoliko puta radosno ponavlja. Zatim slijedi himan ili pjesma tog dana »Isuse svih Spasitelju«. Lijepe su naše pučke Božićne pjesme, ali nijesu tako duboke i bogate kao ova, pa ćemo je niže donijeti, da se svi možete u nju udubsti. Iza tog uvoda slijede tri noćnice kao tri čina u predstavi. Svaka se noćnica sastoji od tri za ovaj blagdan posebno izabrana psalma i onda tri lekcije ili čitanja, što ih čita ili pjeva jedan pjevač, a na svako čitanje svi vjernici odgovaramo i biranim riječima izrazujemo misli i čuvstva, koja je dotično čitanje u nama pobudilo. Ove su noći u prvoj noćnici čitanja uzeta iz proroka Izaije. On, koji nam je propovijedao kroz čitavo Došašće, najljepše će nas uvesti u Božićno otajstvo. U drugoj se noćnici čitaju govori sv. Leona Pape, a u trećoj se čita tumačenje evanđelja, pa kako danas imamo tri sv. Mise sa tri različita evanđelja, ta nam evanđelja tumače tri velika crkvena učitelja: sv. Grgur, sv. Ambrozij i sv. Augustin. Kako nam je žao, da radi pomanjkanja prostora ne možemo vjernim čitateljima iznijeti svo ovo bogatstvo. U našim se primorskim mjestima cijela jutrenja pjeva u hrvatskom jeziku, pa neka pjevači lijepo i razgovijetno pjevaju, a vjernici neka pozorno slušaju te će onda mnogo razumjeti i u tom uživati.

Božićne pjesme.

Božić je tako lijep i srcu mio blagdan, da ga je svaki narod opjevao posebnim, svima tako dragim pjesmama i napjevima. Kako se čovjek zanese pjevajući Božićne pjesme uz kućne jaslice ili skupa sa svima u crkvi! Donosimo ovdje naše tri najviše pjevane Božićne pjesme: prva je osobito poznata u južnim, a druge dvije u sjevernim krajevima naše domovine:

I.

U se (= to) vrijeme godišta
Mir se svijetu naviješta,
Porođenje Djetića
Od Djevice Marije.

Od prečiste Djevice,
I nebeske Kraljice,
Anđeoske Cesarice,
Svete Djeve Marije.

U jasle ga stavljaše,
Majka mu se klanjaše,
I slatko ga ljubljaše
Sveta Djeva Marija.

Anđeli mu služahu,
Novu pjesmu pjevahu,
Od njeg milost prošahu
S' svetom Djevom Marijom.

Djeva Sina porodi,
Đavlu silu svu slomi,
A kršćane oslobodi
Sveta Djeva Marija.

Tebe, Isuse, hvalimo,
Sveto Trojstvo slavimo,
Majku tvoju častimo
Svetu Djevu Mariju. Amen.

II.

Svim na zemlji mir, veselje
Budi polag Božje volje!
To sad nebo navješćuje
I glas s neba potvrđuje.

Dobre volje svaka duša
Grijeha neka već ne kuša,
Nego hvali, diči Boga
Što je poslo Sinka svoga.

Sinka svoga, Boga moga,
S Ocem, Duhom jednakoga,
Duhom svetim začetoga,
Od Marije rođenoga.

III.

Narodi nam se kralj nebeski
Od Marije čiste Djevice.
1. pripjev:
Na tom mladom ljetu veselimo
Mladoga kralja mi molimo. [se
2. pripjev:
Božiću se stoga veselimo svi,
I slavimo Boga, koj' na
zemlji bi.

Hvaljeno budi sveto Trojstvo,
Hvalu svi dajmo Gospodu Bogu..

Daj nam Bog zdravlje, k tomu
[veselje,
Na tom mladom ljetu svega
[obilja!

Tri Božićne Mise.

Nije Božić samo uspomena na Kristovo rođenje. Bilo bi tako kad nam Isus ne bi bio ostavio samoga sebe u presv. Euharistiji. U sv. Misi dakle Isus ponovno dolazi na svijet pod prilikama kruha i vina, a po sv. pričesti se na neki način ponovno rađa u našem srcu. Zato je sveta Misa glavna točka, vrhunac svakog blagdana pa i Božića. Sve je drugo samo priprava ili zahvala za sv. Misu.

O Božiću je srce sv. Crkve tako prepuno veselja, da ga danas iznimno hoće da razlije u tri sv. Mise. Danas može svaki svećenik da reče tri sv. Mise (vjernici su dužni pod grijeh samo jednu slušati). Nekada je tu povlasticu imao samo sv. Otac Papa ili onaj koji ga je zamjenjivao. A star je taj običaj, kako nam kaže noćas u ho-

milijі sv. Grgur († 604). Rimska je pak Crkva preuzela taj običaj od jeruzalemske. Jeruzalemski su naime vjernici još od najstarijih vremena Isusovo rođenje slavili po noći u Betlehemu, ujutro su se onda vraćali u Jeruzalem i na putu se zaustavili u crkvi Uskrsnuća, a o podne su opet slavili blagdan u glavnoj crkvi. Po tom su se običaju i rimski vjernici okupljali o ponoći u crkvi sv. Marije Velike, gdje se čuvaju ostaci betlehemskih jaslica. Na povratku iz te crkve Papa bi se s pratnjom svratio u palaču bizantinskih eksarha i prikazao drugu sv. Misu u dvorskoj kapeli sv. Anastazije (Anastasis = Uskrsnuće, i tako je sličnost s Jeruzalemom potpuna). O podne bi se pak sav raskoš i bogatstvo crkvenih obreda razvio u glavnoj sv. Petra, gdje bi se kršćani kao velika obitelj okupili oko groba zajedničkog pastira i oca. A kako je Vatikan s crkvom sv. Petra daleko, a dani kratki i u ono doba stranačkih borba i nemira nesigurni, od 11. stoljeća procesija k trećoj sv. Misi nije više išla k sv. Petru, već se vraćala natrag k sv. Mariji Velikoj, koja je bliža tadanjim papinskim dvorovima u Lateranu. Tako se je u Rimu i prva i treća Božićna Misa vršila u istoj crkvi sv. Marije Velike s razlikom što se je zornica držala u kapeli kod jaslica, a velika Misa u glavnoj lađi. Tako sada znamo kako je došlo do toga da se na Božić govore tri sv. Mise i što znače oni zborovi u današnjim sv. Misama.

Osim tog povjesnog uzroka bit ćete čuli ili čitali i t. zv. mistični razlog, da se te tri sv. Mise slave na uspomenu trojnog Isusovog rođenja: od Oca u vječnosti, od Djevice u štalici i u našim dušama po milosti. I doista danas Crkva mnogo puta spominje ta sva tri Isusova rođenja, ali tako da se spomen svakog rođenja nalazi i isprepliće u svim tim Božićnim Misama. Imamo ipak neke razlike između pojedine Božićne Mise, i ako naravski sve tri slave Isusovo rođenje. Tri se glavne razlike opažaju u svakoj sv. Misi. Najprije je vremenska: prva je Misa odmah iza jutrenje o ponoći — ponoćka; druga je u zoru — zornica; treća je svečana u punom danu. — Druga je razlika po evanđelju, koje najtočnije označuje svaku sv. Misu: evanđelje ponoćke govori o anđelima, pa se zato i zove anđeoska Misa; evanđelje zornice o pastirima, pa se zato i zove pastirska Misa; a u trećoj je duboko evanđelje sv. Ivana, pa se zato i zove svečana, velika ili glavna Misa ovog dana. — Napokon po Misnim pjesmama i molitvama u prvoj gledamo kako je mali Isus usrećio osobito Bogorodicu; u drugoj nekoliko odabranika, t. j. pastire; u trećoj čitav svijet. Po tom možemo nad prvom Božićnom Misom zapisati: rodio

se Spasitelj; na drugom: rodio se naš Spasitelj; nad trećom: rodio se svega svijeta Spasitelj. Krasne li trilogije! Uživaj zato danas, kršćanine, sve Božićno blago što ti ga pruža majka Crkva. Slušaj sve tri sv. Mise, pobožno ih prati po ovoj knjižici, da doživiš sreću i puninu Isusova rođenja u vječnosti, u štalici i u Tvojoj duši! Kad ti »Život s Crkvom« sve ovo pruža, ono ti s tim najljepše čestita: kršćanine, sretan ti Božić!

Prva Božićna misa: Ponoćka.

Danas je boja crkvenog ruha bijela, a može je zamijeniti zlatna.

Zbor u sv. Marije Velike kod jaslica.

Vanredno nam veselje navješta ova sv. Misa: rodio nam se Spasitelj od Djevice Marije. Zato je ova sv. Misa puna majčinske ljubavi i topline. Čini nam se, da smo u štalici: u jaslicama Dijete, a nad Njim Majka. I ujedamput nas prene anđeosko pjevanje: »Slava Bogu na visini a na zemlji mir ljudima dobre volje!« (Prošle su godine na ovu noć engleske radiostanice prenosile pjesmu betlehemskih zvonova i svako je želio slušati. A što su metalna zvona prema pjevanju anđela!) U tim riječima je anđela i sav Isusov program, uzrok i cilj Njegova dolaska na svijet, jer je došao, da Bogu dade slavu a ljudima donese spasenje i po spasenju mir. Početnom molitvom onda zahvaljujemo Bogu za svijetlo sv. vjere i molimo da nam ta svijetlost bude svjetlila i kroza svu vječnost. U poslanici sv. Pavao združuje Isusovo rođenje s Njegovim dolaskom na koncu svijeta i hoće da nas i na ovaj svečan dan opomene, da se trijeznim, pravednim i pobožnim življenjem uvijek spremamo na smrt i sud. U evanđelju je pak opisana sva ljepota današnjeg dana. Ako ti u prsima kuca kršćansko srce, ne ćeš ga slušati ili pročitati bez ganuća i uzbuđenja. — Prikazna molitva govori o čudesnoj izmjeni: Bog je postao čovjek, da čovjek postane sličan Bogu. A kad se više približujemo Kristu nego li onda kad se On rodi u našoj duši, kad Mu u sv. pričesti postanemo jaslice? Sretnog li trenutka sv. pričesti! Slična mu je samo sreća Betlehemske noći. A zapravo je to sve jedna sreća, tà Betlehem i znači hrvatski »kuća kruha«. Od Isusa se onda nikad rastaviti, u Njegovu vječnu družbu doći — to je kršćaninu najvruća i jedina molba na današnji najljepši dan u najljepšem času iza sv. pričesti.

I. dio: PRIPRAVA.

1) PRISTUPNE MOLITVE I PJESME.

Pred oltarom se misnik prekriži (učini to, kršćanine, i ti kadgod vidiš ovdje znak †), a onda moli naizmjence s poslužnikom, koj zastupa puk:

Sacerdos: † In nómine Patris, et Fílii, et Spíritus Sancti. Amen.
Introíbo ad altáre Dei.
Minister: Ad Deum, qui laetíficat juventútem meam.
Ps. 42. S. Júdica me, Deus, et discérne causam meam de gente non sancta: ab hómine iníquo et dolóso érue me.
M. Quia tu es, Deus, fortitúdo mea: quare me repulísti, et quare tristis incédo, dum afflígit me inimícus?
S. Emítte lucem tuam et veritátem tuam: ipsa me deduxérunt, et adduxérunt in montem sanctum tuum et in tabernácula tua.
M. Et introíbo ad altáre Dei: ad Deum, qui laetíficat juventútem meam.
S. Confitébor Tibi in cíthara, Deus, Deus meus: quare tristis es, ánima mea, et quare contúrbas me?
M. Spera in Deo, quóniam adhuc confitébor illi: salutáre vultus mei, et Deus meus.
S. Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto.
M. Sicut erat in princípio, et nunc, et semper: et in saecula saeculórum. Amen.
S. Introíbo ad altáre Dei.

Misnik: † U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen.
Pristupit ću k oltaru Božjem
Poslužnik: K Bogu koji razveseljuje mladost moju.
M. Sudi mi, Bože, i rasudi parnicu moju s bezbožnim svijetom: oslobodi me od opaka i lukava čovjeka!
P. Jer si Ti, Bože, jakost moja: zašto si me dakle odbacio? Zašto idem tužan kad me muči neprijatelj?
M. Pošlji svjetlost svoju i istinu svoju: nek me one vode i dovedu na svetu goru Tvoju i u šatore Tvoje!
P. I pristupit ću k oltaru Božjem, k Bogu koji razveseljuje mladost moju.
M. Slavit ću Te uz kitaru, Bože, Bože moj: zašto si žalosna, dušo moja, i zašto me smućuješ?
P. Ufaj se u Boga, jer ću Ga još slaviti: On je spasenje moje i Bog moj.
M. Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu.
P. Kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i u vijeke vjekova. Amen.
M. Pristupit ću k oltaru Božjem.

M. Ad Deum, qui laetíficat juventútem meam.
S. † Adjutórium nostrum in nómine Domini.
M. Qui fecit coelum et terram.
S. Confíteor Deo omnipoténti... ómnibus sanctis, et vobis, fratres: quia peccávi... Ideo precor... omnes sanctos et vos, fratres, oráre pro me...
M. Misereátur tui omnípotens Deus, et dimíssis peccatis tuis, perdúcat te ad vitam aetérnam.
S. Amen.
M. Confíteor Deo omnipoténti, beátae Maríae semper Vírgini, beáto Michaeli Archángelo, beato Joánni Baptístae, sanctis Apóstolis Petro et Paulo, ómnibus Sanctis, et tibi, pater: quia peccávi nimis cogitatióne, verbo et ópere: mea culpa, mea culpa, mea máxima culpa. Ideo precor beátam Maríam semper Vírginem, beátum Michaelem Archángelum, beátum Joánnem Baptístam, sanctos Apóstolos Petrum et Paulum, omnes Sanctos et te, pater, oráre pro me ad Dóminum, Deum nostrum.
S. Misereátur vestri omnípotens Deus, et, dimíssis peccátis vestris, perdúcat vos ad vitam aetérnam.
M. Amen.
S. † Indulgéntiam, absolutió-

P. K Bogu koji razveseljuje mladost moju.
M. † Pomoć naša u imenu Gospodina.
P. Koji stvori nebo i zemlju.
M. Ispovijedam se Bogu svemogućemu... svima svetima i vama, braćo, da sam sagriješio... Zato molim... sve svete i vas, braćo, da se molite za me...
P. Smilovao ti se svemogući Bog, otpustio ti grijehe tvoje i priveo te u život vječni.
M. Amen.
P. Ispovijedam se Bogu svemogućemu, blaženoj Mariji vazda Djevici, blaženom Mihovilu Arkanđelu, blaženom Ivanu Krstitelju, svetim apostolima Petru i Pavlu, svima svetima i tebi, oče, da sam sagriješio mnogo mišlju, riječju i djelom: (triput se udari u prsi) moj grijeh, moj grijeh, moj preveliki grijeh. Zato molim blaženu Mariju vazda Djevicu, blaženoga Mihovila Arkanđela, blaženoga Ivana Krstitelja, svete apostole Petra i Pavla, sve svete i tebe, oče, da se moliš za me pred Gospodinom Bogom našim.
M. Smilovao vam se svemogući Bog, otpustio vam grijehe vaše i priveo vas u život vječni.
P. Amen.
M. † Oproštenje, odriješenje i

nem et remissiónem peccatórum nostrórum tríbuat nobis omnípotens et misériсors Dóminus.

otpuštenje grijeha naših podao nam svemogući i milosrdni Gospodin.

M. Amen.

P. Amen.

S. Deus, tu convérsus vivificábis nos.

M. Bože, obazri se na nas i oživit ćeš nas.

M. Et plebs tua laetábitur in te.

P. I puk će se Tvoj veseliti u Tebi.

S. Osténde nobis, Dómine, misericórdiam tuam.

M. Pokaži nam, Gospodine, milosrde svoje.

M. Et salutáre tuum da nobis.

P. I spasenje svoje daj nam.

S. Dómine, exáudi oratiónem meam.

M. Gospodine, usliši molitvu moju.

M. Et clamor meus ad te véniat.

P. I vapaj moj k Tebi da dođe.

S. Dóminus vobíscum.

M. Gospodin s vama.

M. Et cum spíritu tuo.

P. I s duhom tvojim.

S. Oremus.

M. Pomolimo se.

Uzlazeći k oltaru misnik tiho moli:

Ukloni od nas, molimo, Gospodine, opačine naše, da čistim srcem budemo dostojni ući u svetinju nad svetinjama. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Molimo Te, Gospodine, da se dostojiš po zaslugama svetih Tvojih, kojih se moći ovdje nalaze (cjeliva oltar), **oprostiti sve grijehe moje. Amen.**

Ide na stranu poslanice, prekriži se i čita:

INTROITUS.

† Dóminus dixit ad me: Fílius meus es tu, ego hódie genui te.

Ps. Quare fremuérunt gentes: et pópuli meditáti sunt inánia?

Glória Patri, et Fílio, et Spirítui Sancto. Sicut erat in princípio, et nunc, et semper, et in saecula saeculórum. Amen.

POČETNA PJESMA.

† Gospodin mi reče: T i s i S i n m o j, j a T e d a n a s r o d i h.

Ps. Zašto se bune pogani i narodi izmisliše isprazne stvari.

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu. Kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i na vijeke vjekova. Amen.

Ponavlja se do psalma, pa na sredini oltara govori misnik naizmjence s poslužnikom:

S. Kýrie, eleison.

M. Gospodine, smiluj se.

M. Kýrie, eleison.

P. Gospodine, smiluj se.

S. Kýrie, eleison.

M. Gospodine, smiluj se.

M. Christe, eleison.

P. Kriste, smiluj se.

S. Christe, eleison.

M. Kriste, smiluj se.

M. Christe, eleison.

P. Kriste, smiluj se.

S. Kýrie, eleison.

M. Gospodine, smiluj se.

M. Kýrie, eleison.

P. Gospodine, smiluj se.

S. Kýrie, eleison.

M. Gospodine, smiluj se.

G l ó r i a i n e x c é l s i s D e o. Et in terra pax homínibus bonae voluntátis. Laudámus te. Benedícimus Te. Adorámus te. Glorificámus te. Grátias ágimus tibi propter magnam glóriam tuam. Dómine Deus, Rex coeléstis, Deus Pater omnípotens. Dómine Fili unigénite, Jesu Christi. Dómine Deus, Agnus Dei, Fílius Patris. Qui tollis peccáta mundi, miserére nobis. Qui tollis peccáta mundi, súscipe deprecatiónem nostram. Qui sedes ad déxteram Patris, miserére nobis. Quoniam tu solus Sanctus. Tu solus Dóminus. Tu solus Altíssimus, Jesu Christe. † Cum Sancto Spíritu in glória Dei Patris. Amen.

S l a v a B o g u n a v i s i n i / i na zemlji mir ljudima dobre volje. / Hvalimo Te. / Blagosivamo Te. / Klanjamo Ti se. / Slavimo Te. / Zahvaljujemo Ti radi velike slave Tvoje. / Gospodine Bože, Kralju nebeski, Bože, Oče svemogući. / Gospodine Sine jedinorođeni, Isuse Kriste. / Gospodine Bože, Jaganjče Božji, Sine Oca. / Koji uzimaš grijehe svijeta, smiluj se nama. / Koji uzimaš grijehe svijeta, primi našu molitvu. / Koji sjediš o desnu Oca, smiluj se nama. / Jer Ti si jedini Svet. / Ti si jedini Gospodin. / Ti jedini Svevišnji, Isuse Kriste. / † Sa Svetimh Duhom u slavi Boga Oca. Amen.

Misnik cjeliva oltar, okrene s k puku te ga pozdravi:

S. Dóminus vobíscum.

M. Gospodin s vama.

M. Et cum spíritu tuo.

P. I s duhom tvojim.

Na strani poslanice čita:

COLLECTA.

Orémus. Deus, qui hanc sacratíssimam noctem veri lúminis fecísti illustratióne clarés-

POČETNA MOLITVA.

Pomolimo se. Bože koji si o v u n a j s v e t i j u n o ć r a s v i j e t l i o s j a j e m p r a-

cere: da, quaesumus: ut, cujus lucis mystéria in terra cognóvimus, ejus quoque gáudiis in caelo perfruámur. Qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus: per ómnia saecula saeculórum.

M. Amen.

voga svijetla; daj, molimo, da i u nebu uživamo radosti onoga svijetla, kojega smo tajne spoznali na zemlji. Koji s Tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog: po sve vijeke vjekova.

P. Amen.

2) ČITANJA.

✻ ČITANJE POSLANICE bl. Pavla apostola Titu (2, 11-15):

Predragi! Pokaza se milost Boga Spasitelja našega svima ljudima učeći nas, da odričući se bezbožnosti i svjetovnih želja, trijezno i pravedno i pobožno živimo na ovome svijetu čekajući blaženo ufanje i dolazak slave velikoga Boga i Spasitelja našega Isusa Krista; koji je dao sama sebe za nas: da nas otkupi od svakog bezakonja i da očisti sebi narod izabrani, koji revnuje za dobra djela. Ovo govori i nutkuj: u Kristu Isusu Gospodinu našemu.

M. Deo grátias. | P. Bogu hvala.

GRADUALE.

Tecum princípium in die virtútis tuae: in splendóribus Sanctórum, ex útero ante lucíferum genui te. Dixit Dóminus Dómino meo: Sede a dextris meis: donec ponam inimícos tuos, scabéllum pedum tuórum.

Allelúja, allelúja. Dóminus dixit ad me: Fílius meus est tu, ego hódie génui te. Allelúja.

✻ PJESMA IZA POSLANICE.

S Tobom je vlast u dan sile Tvoje; u sjaju svetih prije danice rodih Te iz krila svoga. Reče Gospodin Gospodinu mojemu: sjedi o desnu moju, dok položim neprijatelje Tvoje za podnožje nogama Tvojim.

Alleluja, alleluja. Gospodin mi reče: Ti si Sin moj, ja Te danas rodih. Alleluja.

Misnik prelazi na sredinu oltara i duboko sagnut tiho moli:

Očisti srce moje i usne moje, svemogući Bože; kako si usne Izaije proroka očistio ražarenim ugljenom, tako se dostoj mene blagim milosrđem svojim očistiti, da uzmognem dostojno navijestiti sveto evanđelje Tvoje! Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Dostoj se, Gospodine, blagosloviti! Neka bude Gospodin u srcu mojemu i na usnama mojim da dostojno i prikladno navijestim njegovo evanđelje! Amen.

Misnik ide na drugu stranu i čita evanđelje, a vjernici stoje uspravno:

S. Dóminus vobíscum.	M. Gospodin s vama.
M. Et cum spiritu tuo.	P. I s duhom tvojim.
† SEQUENTIA S.ti EVANGELII secúndum Lucam (2, 1—14).	✻ † SLIJEDI SV. EVANĐELJE po Luki (2, 1—14).
M. Gloria Tibi, Dómine.	P. Slava Tebi, Gospodine.

U ono vrijeme: iziđe zapovijed od Cesara Augusta, da se popiše sav svijet. Ovo je bio prvi popis, kad je upravljao Sirijom Cirin: i idahu svi, da se prijave svaki u svoj grad. Uziđe tada i Josip iz Galileje iz grada Nazareta, u Judeju u grad Davidov, koji se zove Betlehem: jer bijaše iz doma i porodice Davidove, da se prijavi s Marijom zaručenom sebi ženom, koja je bila trudna. I dogodi se, kad bijahu ondje, ispuniše se dani, da ona porodi. I porodi Sina svoga prvorođenoga i povi ga u pelenice i položi ga u jasle, jer im ne bijaše mjesta u svratištu. A bijahu pastiri u onome kraju, koji su bdjeli i čuvali noćnu stražu kod svoga stada. I anđeo Gospodnji stade kraj njih i svjetlost ih Božja obasja i vrlo se prepadoše. I reče im Anđeo: nemojte se bojati! Jer vam se danas porodi Spasitelj, koji je Krist Gospodin, u gradu Davidovu. I eto vam znaka: Naći ćete Djetešce povito, gdje leži u jaslima. I ujedamput nađe se s Anđelom mnoštvo vojske nebeske hvaleći Boga i govoreći: Slava Bogu na visini a na zemlji mir ljudima dobre volje.

M. Laus tibi, Christe. | P. Hvala Tebi, Kriste.

Iza evanđelja redovito slijedi

PROPOVIJED.

Bez nje ti, kršćanine, ne bi smjela proći nedjelja. A slušaj je kao tumačenje riječi Božje i svakako učini barem jednu dobru odluku za danas i za ovu sedmicu.

CREDO.

Credo in unum Deum, Patrem omnipoténtem, factórem coeli et terrae, visibílium ómnium et invisibílium. Et in unum Dóminum Jesum Christum, Fílium Dei unigénitum. Et ex Patre natum ante ómnia saecula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Génitum, non factum, con-

VJEROVANJE.

Vjerujem u jednoga Boga, / Oca svemogućega, stvoritelja neba i zemlje, svega vidljivoga i nevidljivoga / I u jednoga Gospodina Isusa Krista, jedinorođenog Sina Božjega. / Koji je od Oca rođen prije svih vjekova. / Bog od Boga, svijetlo od svijetla, pravi Bog od pravog Boga. / Rođen, ne

substantiálem Patri: per quem ómnia facta sunt. Qui propter nos hómines et propter nostram salutem descéndit de coelis. Et incarnátus est de Spíritu Sancto ex María Vírgine: Et homo factus est. Crucifíxus étiam pro nobis sub Póntio Piláto passus et sepúltus est. Et resurréxit tértia die, secúndum Scriptúras. Et ascéndit in coelum: sedet ad déxteram Patris. Et íterum ventúrus est cum glória judicáre vivos et mórtuos: cujus regni non erit finis. Et in Spíritum Sanctum, Dóminum et vivificántem: qui ex Patre Filióque procédit. Qui cum Patre et Fílio simul adorátur et conglorificátur: qui locutus est per Prophétas. Et unam sanctam cathólicam et apostólicam Ecclésiam. Confíteor unum baptísma in remissiónem peccatórum. Et exspécto resurrectiónem mortuórum. † Et vitam ventúri saeculi. Amen.

stvoren, jednobitan s Ocem i po kojemu je sve učinjeno. / Koji je radi nas ljudi i radi našega spasenja sašao s neba. / (Ovdje pokleknemo.) I utjelovio se po Duhu Svetom iz Djevice Marije i postao čovjekom. / Raspet također za nas, mučen pod Poncijem Pilatom i pokopan. / I uskrsnuo treći dan, kako svjedoči sveto Pismo. / I uzašao na nebo, sjedi o desnu Oca. / I opet će doći sa slavom suditi žive i mrtve, i njegovu kraljevstvu neće biti konca. / I u Duha Svetoga, Gospodina koji daje život i izlazi od Oca i Sina. / Koji se s Ocem i Sinom skupa časti i slavi, koji je govorio po prorocima. / Vjerujem u jednu, svetu, katoličku i apostolsku Crkvu. / Priznajem jedno krštenje za oproštenje grijeha. / I očekujem uskrsnuće mrtvih. / † I život budućega vijeka. Amen.

II. dio: PRIKAZANJE.

Misnik cjeluje oltar, okrene se k puku te ga pozdravi:

S. Dóminus vobíscum.
M. Et cum spíritu tuo.
S. Oremus.

M. Gospodin s vama.
P. I s duhom tvojim.
M. Pomolimo se.

OFFERTORIUM.

Laeténtur caeli et exsúltet terra ante fáciem Dómini: quóniam venit.

PRIKAZNA PJESMA.

Neka se vesele nebesa i neka se raduje zemlja pred licem Gospodina: jer je došao.

PRINOS KRUHA I VINA.

Misnik otkrije kalež, uzdigne pliticu s hostijom i moli:

Primi, sveti Oče, svemogući vječni Bože, ovaj neokaljan prinos

koji ja, nevrijedni sluga Tvoj, prinosim Tebi, živomu i pravomu Bogu svojemu, za nebrojene grijehe i uvrede i nemarnosti svoje i za sve prisutne, a i za sve vjerne kršćane žive i mrtve: da meni i njima bude na spasenje u život vječni. Amen.

Na strani poslanice ulijeva vino u kalež, pa blagoslovi i dodaje nekoliko kapi vode moleći:

Bože, koji si dostojanstvo ljudske naravi divno stvorio i još ga divnije obnovio, daj da po tajni ove vode i vina postanemo dionici Božanske naravi onoga koji se je udostojao biti dionikom naše ljudske naravi, Isus Krist, Sin Tvoj, Gospodin naš, koji s Tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova. Amen.

Opet u sredini oltara uzdigne kalež s vinom i moli:

Prinosimo Ti, Gospodine, kalež spasenja moleći blagost Tvoju, da s ugodnim mirisom uzađe pred lice Božanskog veličanstva Tvoga za spasenje naše i svega svijeta! Amen.

Pokrivši kalež sklonut moli:

Primi, Gospodine, nas duhom ponizne i srcem skrušene; i takva nek bude žrtva naša danas pred licem Tvojim, da Ti bude mila, Gospodine Bože!

Onda blagoslovi prikazane darove:

Dođi, Posvetitelju, svemogući vječni Bože, i blagoslovi ovaj prinos pripravljen svetom imenu Tvojemu!

Na strani poslanice misnik umivajući ruke govori (ps. 25):

Umivam u nevinosti ruke svoje, dok obilazim oltar Tvoj, Gospodine. Da glasno Tebe hvalim i pripovijedam sva čudesa Tvoja. Gospodine, zavolio sam krasotu doma Tvojega i mjesto gdje prebiva slava Tvoja. Ne daj, o Bože, da pogine s bezbožnima duša moja, i život moj s krvopijama. Na rukama su njihovim zločinstva, i desnica im je puna mita. A ja hodam u nevinosti, izbavi me i smiluj se meni. Noga je moja na pravom putu, u skupštinama ću Te blagosivati, Gospodine. Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu! Kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i u vijeke vjekova. Amen.

Na sredini oltara sagnut moli:

Primi, sveto Trojstvo, ovaj prinos što Ti ga prikazujemo na spomen muke, uskrsnuća i uzašašća Isusa Krista Gospodina našega i na čast blažene Marije vazda Djevice i blaženoga Ivana Krstitelja i svetih apostola Petra i Pavla i ovih i svih svetih; neka njima bude na čast, a nama na spasenje, i neka se dostoje zagovarati nas na nebu oni kojih se mi spominjemo na zemlji. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

Misnik cjeliva oltar, okrene se k puku i poziva ga:

S. **Oráte, fratres: ut meum ac vestrum sacrifícium acceptábile fiat apud Deum Patrem omnipoténtem.**	M. **Molite, braćo, da moja i vaša žrtva bude prijatna Bogu Ocu svemogućemu.**

Poslužnik u ime puka odgovori:

M **Suscípiat Dóminus sacrifícium de mánibus tuis ad láudem et glóriam nóminis sui, ad utilitátem quoque nostram, totiúsque Ecclésiae suae sanctae.**	P. **Neka primi Gospodin žrtvu iz ruku tvojih na hvalu i slavu imena svojega, a na korist našu i svekolike svete Crkve svoje.**

Misnik tiho odgovori: **Amen,** i onda tiho moli

SECRETA. ✻ PRIKAZNA MOLITVA.

Neka Ti bude prijatan, molimo, Gospodine, prinos današnje svetkovine; da Tvojom milošću postanemo po ovoj svetotajstvenoj izmjeni slični Onomu, u kojemu je naša narav s Tobom sjedinjena, Koji s Tobom živi i kraljuje...

Zadnje riječi ove molitve govori na glas.

III dio: POSVEĆENJE.

PRAEFATIO. ✻ SLAVOSPJEV.

S. **Per ómnia sǽcula saeculórum.**	M. **Po sve vijeke vjekova.**
M. **Amen.**	P. **Amen.**
S. **Dóminus vobíscum.**	M. **Gospodin s vama.**
M. **Et cum spíritu tuo.**	P. **I s duhom tvojim.**
S. **Sursum corda.**	M. **Gore srca.**
M. **Habémus ad Dóminum.**	P. **Imamo ih kod Gospodina.**

S. **Grátias agámus Dómino Deo nostro.**	M. **Zahvalimo Gospodinu Bogu našemu.**
M. **Dignum et justum est.**	P. **Dostojno je i pravedno.**
S **Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper et ubíque grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus: Quia per incarnáti Verbi mystérium nova mentis nostrae óculis lux tuae claritátis infúlsit: ut dum visibíliter Deum cognóscimus, per hunc in invisibílium amórem rapiámur. Et ídeo cum Angelis et Archángelis, cum Thronis et Dominatiónibus cumque omni milítia caeléstis exércitus hymnum glóriae tuae cánimus, sine fine dicéntes:**	M. **Uistinu je dostojno i pravedno, pravo i spasonosno, da vazda i svuda zahvaljujemo Tebi, Gospodine sveti, Oče svemogući, vječni Bože: Jer je po otajstvu utjelovljene Riječi očima našeg razuma zasjalo novo svijetlo Tvoje sjajnosti, te nas Bog, dok Ga u vidljivom obličju spoznavamo, priteže da ljubimo i nevidljive stvari. I zato s anđelima i arhanđelima, s prijestoljima i gospodstvima i sa svim silama nebeske vojske pjesan slave Tvoje pjevamo bez prestanka govoreći:**
Sanctus, sanctus, sanctus Dóminus, Deus Sábaoth. Pleni sunt coeli et terra glória tua. Hosánna in excélsis. † Benedíctus, qui venit in nómine Dómini. Hosánna in excélsis.	**Svet, svet, svet Gospodin Bog nad četama. Puna su nebesa i zemlja slave Tvoje. Hosana u visini. † Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje. Hosana u visini.**

Molitva za Crkvu.

Tebe dakle, preblagi Oče, ponizno molimo i prosimo po Isusu Kristu, Sinu Tvojemu, Gospodinu našemu, da primiš i blagosloviš ove darove, ove poklone, ove svete neokaljane prinose što Ti ih prikazujemo, prije svega za svetu Tvoju Crkvu katoličku, da je se dostojiš po svemu svijetu umiriti, čuvati, ujediniti i upravljati, zajedno sa slugom svojim Papom našim Pijom i s biskupom našim.... i sa svim pravovjernima i priznavaocima katoličke i apostolske vjere.

Spomen živih.

Spomeni se, Gospodine, slugâ i službenicâ svojih.... (sjetimo se živih, za koje želimo posebno moliti) **i svih prisutnih, kojih Ti**

poznaješ vjeru i znaš bogoljubnost, za koje Ti prinosimo ili koji Ti prinose ovu žrtvu hvale za sebe i za sve svoje, za otkupljenje duša svojih i za spasenje i zdravlje svoje, i prikazuju svoje želje Tebi, Bogu vječnomu, živomu i pravomu.

U zajednici sa svetima.

Prinosimo ti ih u zajednici slaveći (presvetu noć) presveti dan, kad je blažena i netaknuta Djevica Marija ovom svijetu rodila Spasitelja i poštujući najprije spomen iste vazda Djevice Marije, Majke Boga i Gospodina našega Isusa Krista: Petra i Pavla, Andrije, Jakova, Filipa, Bartolomeja, Mateja, Šimuna i Tadeja, Lina, Kleta, Klementa, Ksista, Kornelija, Ciprijana, Lovre, Krizogona, Ivana i Pavla, Kuzme i Damjana i svih svetaca Tvojih. Po njihovim nam zaslugama i molitvama podaj da nas u svemu zakriljuje Tvoja zaštita. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

Držeći ruke nad darovima moli:

Ovaj dakle prinos nas slugu Tvojih, a i cijele obitelji svoje, molimo, Gospodine, umilostivljen primi, naše dane vodi u svojem miru i daj da se izbavimo od vječnog osuđenja, a da se pribrojimo stadu izabranika Tvojih! Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Blagosivajući darove:

Udostoj se, molimo Te, Bože, učiniti ovaj prinos u svemu blagoslovljen, primljen, odobren, duhovan i prijatan, da nam postane tijelo i krv preljubljenog Sina Tvojega, Gospodina našega Isusa Krista.

PRETVORBA KRUHA I VINA.

Koji uoči svoje muke uze kruh u svete i časne ruke svoje, i podignuvši oči prema nebu k Tebi, Bogu Ocu svojemu svemogućemu, zahvali Ti, blagoslovi, prelomi i dade učenicima svojim govoreći: Uzmite i jedite od ovoga svi, jer

OVO JE TIJELO MOJE.

(Sada tri puta zvoni. Poklonimo se Isusu, pogledajmo sv. hostiju što je misnik diže, i sa sv. Tomom recimo: »Gospodine moj i Bože moj!« 7 godina i 7 četrdesetica oproštenja. — Tako i kod podizanja kaleža.)

Tako isto po večeri uze i ovaj preslavni kalež u svete i časne ruke svoje, iznova Ti zahvali, blagoslovi i dade učenicima svojim govoreći: Uzmite i pijte iz nje svi, jer

OVO JE KALEŽ KRVI MOJE NOVOGA I VJEČNOGA ZAVJETA, TAJNA VJERE, KOJA ĆE SE ZA VAS I ZA MNOGE PROLITI NA OTPUŠTENJE GRIJEHA.

Kolikogod puta budete ovo činili, na moju uspomenu činite.

Spominjanje otkupljenja.

Zato spominjući se, Gospodine, mi sluge Tvoje, a i sveti narod Tvoj, blažene muke, kao i uskrsnuća od mrtvih i slavnoga uzašašća na nebo istoga Krista, sina Tvojega, Gospodina našega, prinosimo preslavnom veličanstvu Tvojemu od Tvojih poklona i darova čistu žrtvu, svetu žrtvu, neokaljanu žrtvu, sveti kruh vječnog života i kalež vječnog spasenja.

Na ove žrtvene darove dostoj se svrnuti milostiv i vedar pogled i milo ih primiti, kao što si se dostojao milostivo primiti darove sluge svoga pravednoga Abela i žrtvu patrijarhe našega Abrahama i žrtvu koju Ti prinese veliki svećenik Tvoj Melkisedeh, svetu žrtvu, neokaljan prinos.

Duboko sagnut moli, pa onda cjeliva oltar:

Smjerno Te molimo, svemogući Bože, zapovijedi da ruke anđela Tvoga odnesu ovu žrtvu na uzvišeni oltar Tvoj pred Božansko veličanstvo Tvoje, da se svi koji se od ovoga oltara pričestimo i uzblagujemo presveto tijelo i krv Sina Tvoga, napunimo svakoga nebeskoga blagoslova i milosti. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

Spomen mrtvih.

Spomeni se, Gospodine, i slugâ i službenicâ svojih, koji su otišli pred nama sa znamenjem vjere i počivaju u snu mira. (Sjetimo se napose svojih dragih pokojnika!) **Udijeli, molimo, Gospodine, njima i svima koji u Kristu počivaju, mjesto rashlade, svjetlosti i mira! Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.**

Molitva za nas.

Nobis quoque peccatoribus... (Govoreći ove riječi na glas misnik se udari u prsi:) **I nama grešnicima, slugama Tvojim, koji se uzdamo u mnoštvo smilovanja Tvojih, dostoj se dati kakav dio i zajednicu s Tvojim svetim apostolima i mučenicima: s Ivanom, Stjepanom, Matijom, Barnabom, Ignacijem, Aleksandrom, Marcelinom, Petrom, Felicitom, Perpetuom, Agatom, Lucijom, Agnezom, Cecilijom, Anastazijom, i sa svim svetima svojim. Pusti nas, molimo, u njihovu družbu ne gledajući na zasluge naše, nego samo na Tvoje milosrđe. Po Kristu Gospodinu našem.**

Po kojemu, Gospodine, sva ova dobra vazda stvaraš, posvećuješ, oživljuješ, blagosivlješ i udijeljuješ nama.

Po Njemu i s Njime i u Njemu je Tebi Bogu Ocu svemogućemu, u jedinstvu Duha Svetoga, svaka čast i slava! (Nastavi na glas:)

IV. dio: PRIČEST.

PATER NOSTER.	OČE NAŠ I LOMLJENJE KRUHA.
S. **Per ómnia saecula saeculorum.**	M. **Po sve vijeke vjekova.**
M. **Amen.**	P. **Amen.**
S **Orémus. Praecéptis salutáribus móniti, et divína institutióne formáti, audémus dícere:**	M. **Pomolimo se. Spasonosnim zapovijedima potaknuti i Božanskom naukom poučeni usuđujemo se govoriti:**
Pater noster, qui es in coelis: Sanctificétur nomen tuum: Advéniat regnum tuum: Fiat volúntas tua, sicut in caelo, et in terra. Panem nostrum cotidiánum da nobis hódie: Et dimítte nobis débita nostra, sicut et nos dimíttimus debitóribus nostris. Et ne nos indúcas in tentatiónem.	**Oče naš, koji jesi na nebesima, sveti se ime Tvoje, dođi kraljevstvo Tvoje, budi volja Tvoja kako na nebu tako i na zemlji. Kruh naš svagdanji daj nam danas, i otpusti nam duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim, i ne uvedi nas u napast.**
M. **Sed líbera nos a malo.**	P. **Nego izbavi nas od zla.**

Misnik odgovori tiho: **Amen** i nastavi:

Izbavi nas, molimo, Gospodine, od svih zala prošlih, sadanjih i budućih, te po zagovoru blažene i slavne vazda Djevice Bogorodice

Marije i blaženih apostola Tvojih Petra i Pavla, Andrije i svih svetih (prekriži se pliticom te ju cjeliva) **† daj milostivo mir dnevima našim, da pomoću milosrđa Tvoga budemo od grijeha vazda slobodni i od svakoga uznemirenja sigurni!**

Po istom Gospodinu našem Isusu Kristu, Sinu Tvomu, koji s Tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog.

Govoreći ove riječi misnik razlomi hostiju u tri dijela, pa nastavi na glas:

S. **Per ómnia saecula saeculorum.**	M. **Po sve vijeke vjekova.**
M. **Amen.**	P. **Amen.**
S. **Pax Dómini sit semper vobíscum.**	M. **Mir Gospodnji neka bude vazda s vama.**
M. **Et cum spíritu tuo.**	P. **I s duhom tvojim.**

Onda najmanji dio hostije spusti u kalež s riječima:

Ovo miješanje i posvećenje tijela i krvi Gospodina našega Isusa Krista neka bude nama koji ga primamo, za život vječni! Amen.

Udarajući se tri puta u prsi govori na glas:

Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi: miserére nobis.	**Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta, smiluj nam se.**
Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi: miserére nobis.	**Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta, smiluj nam se!**
Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi: dona nobis pacem.	**Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta, daruj nam mir!**

Molitva za mir.

Gospodine Isuse Kriste, koji si rekao apostolima svojim: »Mir vam svoj ostavljam, mir vam svoj dajem«, ne gledaj na grijehe moje nego na vjeru Crkve svoje, i dostoj se nju po volji svojoj umiriti i ujediniti! Koji živiš i kraljuješ Bog po sve vijeke vjekova. Amen.

Molitve prije pričesti.

Gospodine Isuse Kriste, Sine Boga živoga, koji si po volji Očevoj uz sudjelovanje Duha Svetoga smrću svojom oživio svijet, oslobodi me ovim presvetim tijelom i krvlju svojom od svih grijeha mojih i od svakoga zla! Daj mi da se vazda držim zapovijedi Tvo-

jih, i ne dopusti da se ikada odijelim od Tebe! Koji s istim Bogom Ocem i Duhom Svetim živiš i kraljuješ Bog po sve vijeke vjekova. Amen.

Primanje Tijela Tvoga, Gospodine Isuse Kriste, koje se ja nedostojan usuđujem blagovati, neka mi ne bude na sud i osuđenje, već neka mi po blagosti Tvojoj čuva dušu i tijelo i liječi od grijeha. Koji živiš i kraljuješ s Bogom Ocem u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova. Amen.

PRIČEST MISNIKA I VJERNIKA.

Poklekne, uzme u ruke sv. hostiju i govori:

Kruh ću nebeski uzeti i ime ću Gospodnje prizvati.

Udarajući se u prsi moli na glas tri puta:

Dómine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanábitur ánima mea.	**Gospodine, nisam dostojan da uniđeš pod krov moj, nego samo reci riječ i ozdravit će duša moja.**

Prekriži se i pričesti se sa sv. Tijelom:

Tijelo Gospodina našega Isusa Krista čuvalo dušu moju za život vječni. Amen.

Što da uzvratim Gospodinu za sve što mi je učinio? Kalež ću spasenja uzeti i ime ću Gospodnje prizvati. Hvaleći prizvat ću Gospodina i od svojih ću se neprijatelja osloboditi.

Prekriži se i pričesti se sa sv. Krvlju:

Krv Gospodina našega Isusa Krista čuvala dušu moju za život vječni! Amen.

Ako možeš, kršćanine, sad se pričesti! Pobožno prati sv. Misu, pa se možeš pričestiti bez posebnih pripravnih molitava. Vjernici govore: **Ispovijedam se...** a misnik: **Smilovao vam se... † Oproštenje...** (sve kao na početku mise).

Onda misnik okrenut k puku pokazuje sv. česticu i govori:

S. **Ecce Agnus Dei, ecce, qui tollit peccáta mundi.**	M. **Evo Jaganjac Božji, evo koji uzima grijehe svijeta.**
Dómine, non sum dignus...	**Gospodine, nisam dostojan...** (tri puta kao gore.)
Corpus Dómini nostri Jesu Christi custódiat ánimam tuam in vitam aetérnam. Amen.	**Tijelo Gospodina našega Isusa Krista čuvalo dušu tvoju za život vječni. Amen.**

(Ako ne možeš stvarnim, pričesti se barem duhovnim načinom: pobudi u srcu živu želju da primiš Isusa i Njegovu milost te izmoli pobožno gornje molitve! Bez pričesti je sv. Misa zapravo manjkava.)

Dok ispire kalež vinom i vodom, misnik tiho moli:

Što smo ustima blagovali, Gospodine, daj da čistim srcem primimo i neka nam vremeniti dar bude neprestani lijek!

Tijelo Tvoje, Gospodine, koje sam blagovao, i krv koju sam pio, neka prione uz srce moje; i ne daj da ostane grješna ljaga u meni, koga su okrijepila čista i sveta otajstva. Koji živiš i kraljuješ u vijeke vjekova. Amen.

Pokrivši kalež na strani poslanice čita:

COMMUNIO.	❄ PRIČESNA PJESMA.
In splendóribus Sanctórum, ex útero ante lucíferum génui te.	**U sjaju svetih prije danice rodih Te iz krila svoga.**

Opet na sredini cjeliva oltar, okrene se k puku i pozdravi:

S. **Dóminus vobiscum.**	M. **Gospodin s vama.**
M. **Et cum spíritu tuo.**	P. **I s duhom tvojim.**

Na strani poslanice moli:

POSTCOMMUNIO.	❄ POPRIČESNA MOLITVA.
Oremus. Da nobis, quaesumus, Domine, Deus noster: ut, qui Nativitatem Domini nostri Jesu Christi mysteriis nos frequentare gaudemus: dignis conversationibus ad ejus mereamur pervenire consortium. Qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus: per omnia saecula saeculorum.	**Pomolimo se. Daj nam, molimo, Gospodine, Bože naš, da mi koji radosna srca u otajstvu obnavljamo Porođenje Gospodina našega Isusa Krista, dostojnim vladanjem zaslužimo doći u Njegovu družbu. Koji s Tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova.**
M. **Amen.**	P. **Amen.**

❄ OTPUST I BLAGOSLOV.

Opet na sredini cjeliva oltar, okrene se k puku i pozdravi:

S. **Dóminus vobiscum.**	M. **Gospodin s vama.**
M. **Et cum spíritu tuo.**	P. **I s duhom Tvojim.**
S. **Ite missa est.**	M. **Idite, Misa je svršila.**
M. **Deo grátias.**	P. **Bogu hvala.**

Prignut moli na sredini oltara:

Neka Ti ugodna, sveto Trojstvo, bude služba sluge Tvoga, i daj da žrtva, koju sam ja nedostojan prinio pred veličanstvo Tvoje, bude Tebi prijatna, a meni i svima za koje sam je prinio, neka po milosrđu Tvojem bude ponizna. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Cjeliva oltar, digne pogled, pokloni se križu i blagoslovi puk, koji kleči:

S. **Benedícat vos omnípotens Deus, † Pater, et Fílius, et Spíritus Sanctus.**	M. **Blagoslovio vas svemogući Bog, † Otac, i Sin, i Duh Sveti.**
M. **Amen.**	P. **Amen.**

Zadnje evanđelje.

S. **Dóminus vobíscum.**	M. **Gospodin s vama.**
M. **Et cum spíritu tuo.**	P. **I s duhom tvojim.**
S. **† Inítium sancti Evangélii secúndum Joánnem.**	M. **† Početak svetog evanđelja po Ivanu.**
M. **Glória tibi, Dómine.**	P. **Slava Tebi, Gospodine.**

M. **U početku bijaše Riječ i Riječ bijaše u Boga i Bog bijaše Riječ. Ova bijaše u početku kod Boga. Sve je po njoj postalo i bez nje ništa nije postalo što je postalo. U njoj bijaše život i život bijaše svijetlo ljudima. I svijetlo svijetli u tami, i tama ga ne obuze. Poslan bi čovjek od Boga, komu bijaše ime Ivan. Ovaj dođe sa svjedočanstvom da svjedoči za svijetlo, da svi vjeruju po njemu. On ne bijaše svijetlo, nego da svjedoči za svijetlo. Bijaše svijetlo istinito, koje obasjava svakog čovjeka koji dolazi na ovaj svijet. Na svijetu bijaše i svijet je po njemu postao, a svijet ga ne upozna. K svojima dođe i svoji ga ne primiše. A koji ga primiše, dade im vlast da budu djeca Božja, onima koji vjeruju u ime Njegovo, koji nisu rođeni ni od krvi, ni od volje tjelesne, ni od volje muževljeve, nego od Boga.** (Ovdje pokleknemo.) **I Riječ je tijelom postala i prebivala među nama, i vidjesmo slavu Njegovu, slavu kao jedinorođenoga od Oca, puna milosti i istine.**

M. **Deo grátias.**	P. **Bogu hvala.**

Iza tihe sv. Mise misnik s pukom moli tri puta **Zdravo Marijo,** jedamput **Zdravo Kraljice,** jednu molitvu za uzvišenje sv. Crkve i drugu za zagovor sv. Mihovila. Na koncu tri puta reče: **Presveto Srce Isusovo,** a puk odgovori: **Smiluj nam se!**

Druga Božićna misa: Zornica.

Zbor kod sv. Anastazije.

Zornica je puna zore i svijetla. Nekada su pogani u ovaj dan slavili sunce, kad je pobijedilo tamu i počelo rasti. Isus je naše duhovno sunce, kako spominjemo već u početnoj pjesmi. A Isus mora da bude, kako kaže molitva, i svijetlo našim djelima, pa moramo da odbacimo djela tame, da se ostavimo grijeha. Ljubimo Boga, vratimo Mu ljubav za ljubav, koju nam je Bog osobito pokazao, kako u poslanici spominje sv. Pavao, kad nam je dao Jedinorođenoga Sina svoga. Osobito je veselo evanđelje o poklonu pastira. A s pastirima moramo i mi poći da se poklonimo Božjemu Djetetu i da Mu prinesemo svaki svoj dar, što ko ima najljepše. A ne će milo Dijete ni nas otpustiti prazne. Svima, koji su dobre volje, dat će mir, pače Kralja mira samoga, dat će sama sebe. Nikad nije sv. pričest tako lijepa kao na Božić. Nekoć je bila kršćanima pod grijeh zapovijeđena kao i o Uskrsu, i žalosno je što po našim krajevima baš na ovaj blagdan najmanje svijeta pristupa sv. sakramentima. A samo pričešćeni vjernici mogu moliti lijepu popričesnu molitvu ove Mise.

O sv. Anastaziji, koju spominjemo u ovoj sv. Misi, jer je na ovaj dan bila mučena i jer se nekoć u Rimu samo u njezinoj crkvi držala druga Božićna Misa, rimski nam martirologij pripovijeda ovo: »Danas isto rođendan (za nebo) svete Anastazije, koja je za Dioklecijanova vladanja najprije od svoga muža Publija podnijela težak i okrutan zatvor, u kojemu ju je utješio i ohrabrio Kristov priznavaoc Hrisogon; a zatim je bila opet dugim tamnovanjem mučena od Florija, namjesnika Ilirije; i na koncu su joj nategnute ruke i noge vezali uz kolce i oko nje užegli oganj i tako završi mučeništvo na otoku Palmariji, kamo je bila izagnana sa dvjesto ljudi i sedamdeset žena, koji se svi na razne načine mučeni proslaviše mučeništvom.« Ovu veliku mučenicu, skupa sa četiri velike, spominjemo svaki dan u sv. Misi, a nama je sv. Anastazija ili Stošija još posebno draga, jer se pepeo njezinog svetog tijela čuva u stolnoj crkvi u Zadru.

SVETA MISA SE MOLI KAO I. BOŽIĆNA MISA (vidi str. 16), osim ovih promjenljivih dijelova (označenih sa *):

INTROITUS.	* POČETNA PJESMA.
† Lux fulgébit hódie super nos: quia natus est nobis Dóminus: et vocábitur Admirábi-	**† Svjetlost će danas sjati nad nama, jer nam se rodio Gospodin. Ime mu je**

lis, Deus, Princeps pacis, Pater futúri saeculi: cujus regni non erit finis.

Ps. Dóminus regnávit, decórem indútus est: indútus est Dóminus fortitúdinem, et praecínxit se.

Glória Patri, et Fílio, et Spirítui Sancto. Sicut erat in princípio, et nunc, et semper, et in saecula saeculórum. Amen.

Divni, Bog, Knez mira, Otac budućega vijeka. Njegovu kraljevstvu neće biti konca.

Ps. Gospodin kraljuje zaogrnut veličanstvom; odjenuo se je Gospodin i opasao jakošću.

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu. Kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i u vijeke vjekova. Amen.

COLLECTA. ❊ POČETNA MOLITVA.

Orémus. Da nobis, quaesumus omnípotens Deus: ut, qui nova incarnáti Verbi tui luce perfúndimur; hoc in nostro resplendeat ópere, quod per fidem fulget in mente. Per eúmdem Dóminum...

Da, quaesumus, omnípotens Deus: ut, qui beátae Anastásiae Mártyris tuae sollémnia cólimus; ejus apud te patrocínia sentiámus. Per Dominum...

Pomolimo se. Obasjani novom svjetlošću utjelovljene Tvoje Riječi molimo, svemogući Bože, daj nam da u našim djelima otsijeva ona svjetlost, koja nam po vjeri sjaji u duši. Po istom Gospodinu...

Daj, molimo, svemogući Bože, da mi koji slavimo blagdan blažene Anastasije, mučenice Tvoje, osjetimo njezinu zaštitu kod Tebe. Po Gospodinu...

❊ ČITANJE POSLANICE bl. Pavla apostola Titu (3, 4—7):

Predragi: Pokaza se dobrota i čovjekoljublje Spasitelja našega Boga; ne za djela pravde, koja mi učinismo, nego po svome milosrđu spasi nas u kupelji preporođenja i obnove Duha Svetoga, kojega izli na nas obilno po Isusu Kristu Spasitelju našemu: da opravdani milošću Njegovom budemo po ufanju baštinici vječnoga života, u Kristu Isusu Gospodinu našemu.

GRADUALE. ❊ PJESMA IZA POSLANICE.

Benedíctus, qui venit in nómine Dómini: Deus Dóminus, et illúxit nobis. A Dómino factum est istud: et est mirábile in óculis nostris.

Allelúja, allelúja. Dóminus regnávit, decórem índuit: índuit Dóminus fortitúdinem, et praecinxit se virtúte. Allelúja.

Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje; Bog je Gospodin, On nam je zasjao. Gospodin je ovo učinio i divno je u očima našim.

Alleluja, alleluja. Gospodin kraljuje zaogrnut veličanstvom; odjenuo se Gospodin jakošću i opasao snagom. Alleluja.

† SEQUENTIA S.ti EVANGELII ❊ † SLIJEDI SV. EVANĐELJE

secundum Lucam (2, 15—20). M. Glória tibi, Dómine.

po Luki (2, 15—20). P. Slava Tebi, Gospodine.

U ono vrijeme: Pastiri govorahu jedan drugome: Hajdemo do Betlehema, da vidimo to što se dogodilo, što nam je Gospodin objavio. I dođoše hitno: i nađoše Mariju i Josipa i Djetešce, gdje leži u jaslama. A kad vidješe, javiše što im je bilo rečeno o Djetešcu ovome. I svi koji čuše, divljahu se tome što im rekoše pastiri. A Marija je čuvala sve ove riječi i razmišljala o njima u srcu svome. I vratiše se pastiri slaveći i hvaleći Boga za sve što čuše i vidješe, kao što im je kazano.

OFFERTORIUM. ❊ PRIKAZNA PJESMA.

Deus firmávit orbem terrae, qui non commovébitur: paráta sedes tua, Deus, ex tunc, a saeculo tu es.

Gospodin je utvrdio krug zemaljski i neće se pomaknuti. Pripravljeno je prijestolje Tvoje, Gospodine, oduvijek; od vijeka si Ti.

SECRETA. ❊ PRIKAZNA MOLITVA.

Molimo, Gospodine, da naši darovi budu prikladni tajnama današnjeg Rođenja i da nam vazda donose mir, pa kako je isti čovjek koji je danas rođen zasjao ujedno i kao Bog, tako neka nam ova zemaljska dobra udijele što je nebesko. Po istom Gospodinu našemu Isusu Kristu...

Primi, molimo, Gospodine, darove dostojno prikazane i dopusti, da zagovorom zasluga blažene Anastazije, mučenice Tvoje, promiču naše spasenje. Po Gospodinu našemu Isusu Kristu.

COMMUNIO. ❊ PRIČESNA PJESMA.

Exsúlta, fília Sion, lauda, fília Jerúsalem: ecce, Rex tuus venit sanctus et Salvátor mundi.

Kliči, kćeri sionska; pjevaj, kćeri jeruzalemska: evo, Kralj tvoj dolazi, sveti, Spasitelj svijeta.

POSTCOMMUNIO. ❊ POPRIČESNA MOLITVA.

Hujus nos, Dómine, sacraménti semper nóvitas natális instáuret: cujus Natívitas singuláris humánam réppulit vetustátem. Per eúndem Dominum...

Neka nas, Gospodine, uvijek obnavlja Božićna novost ovoga sakramenta, jer je to sakramenat onoga koji je Rođenjem odagnao grešnu zastarjelost čovječanstva. - Po istom Gospodinu...

Satiásti, Dómine, famíliam tuam munéribus sacris: ejus, quaesumus, semper interventióne nos réfove, cujus sollémnia celebrámus: Per Dóminum..

Nasitio se, Gospodine, obitelj svoju svetim darovima, pa nas, molimo Te, uvijek krijepi zagovorom one koje blagdan slavimo. Po Gospodinu...

Treća misa Božićnog dana.

Zbor kod sv. Marije Velike.

U ovoj svečanoj sv. Misi novorođeno Dijetešce uzraslo je pred nama do velike svoje Božanske moći, pa malog Isusa gledamo kao Kralja i Gospodara svega na nebu i na zemlji. U svim misnim pjesmama spominjemo tu Njegovu kraljevsku vlast. Krasno nam slika Isusa kao Boga osobito poslanica i evanđelje. U poslanici nam o tom Božanskom Visočanstvu i Kraljevskom Veličanstvu Isusovu govori apostol Pavao, kojii je prodro do trećega neba; a u evanđelju nam Božjij orao, sv. Ivan Evanđelista, čita najdublju stranicu što ju je pero napisalo. Na veliku vijest, da je baš danas »Riječ tijelom postala« padnemo svi na koljena preko evanđelja, a i preko Vjerovanja na sve tri Mise. Mi tu utjelovljenu Riječ primismo, upoznasmo i postadosmo djeca Božja. Uz Božje Dijejte postajemo i mi djeca Božja, jer nas je tako preporodio danas rođeni Spasitelj svijeta. Nemamo druge želje nego da se to Božje očinstvo protegne nad nama i kroza svu vječnost, pa to molimo u popričesnoj molitvi. Zadnje evanđelje, koje je danas posebno, jer se ono obično zadnje evanđelje čita danas kao misno, uvodi nas u drugi veliki blagdan ove dobi, u Bogojavljenje.

Nek te, kršćanine, sada preko sv. Mise, kroz čitav Božićni dan i kroz sav život prati ova velika misao iz današnjeg misnog evanđelja: uz Božje Dijete postadosmo i mi djeca Božja. Kao što je Božić rođendan Isusa kao čovjeka tako je i rođendan nas ljudi kao djece Božje. A što je rođeno od Boga i za Boga, ne smije da živi nego Bogu. Sav naš život na zemlji mora biti život Božića, život Božjeg rođenja... do vječnog Božića, vječnog rođenja za Boga.

SVETA MISA MOLI SE KAO I. BOŽIĆNA MISA (vidi str. 16), osim ovih promjenljivih dijelova (označenih sa ✻):

INTROITUS. ✻ POČETNA PJESMA.

† Puer natus est nobis, et filius datus est nobis: cujus impérium super húmerum ejus:

† Dijete nam se rodilo i Sin nam je darovan; znak vlasti mu je na ramenu,

et vocábitur nomen ejus magni consílii Angelus.

a ime mu je: anđeo velikog savjeta.

Ps. Cantáte Dómino cánticum novum, quia mirabília fecit.

Ps. Pjevajte Gospodinu pjesmu novu, jer je divne stvari učinio.

Glória Patri, et Fílio, et Spirítui Sancto. Sicut erat in princípio, et nunc, et semper, et in saecula saeculórum. Amen.

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu. Kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i na vijeke vjekova. Amen.

COLLECTA. ✻ POČETNA MOLITVA.

Orémus. Concéde, quaesumus, omnípotens Deus: ut nos Unigéniti tui nova per carnem Nativitatis líberet: quos sub peccáti jugo vetústa sérvitus tenet. Per eundem Dóminum nostrum Jesum Christum...

Pomolimo se. Podaj, molimo Te, svemogući Bože, da novo u tijelu rođenje Jedinorođenoga Tvoga oslobodi nas, koje staro sužanjstvo drži pod jarmom grijeha. Po istom Gospodinu našemu Isusu Kristu...

✻ ČITANJE POSLANICE bl. Pavla apostola Židovima (1, 1—12):

Bog, koji je nekada više puta i na mnogo načina govorio ocima po prorocima, napokon u ove dane progovori nama po Sinu, kojega postavi baštinikom svega, po kojemu stvori i svijet. On jer je sjaj slave i slika bivstva Njegova i sve nosi svojom silnom riječju, očistivši nas od grijeha, sjedi o desnu veličanstva na visini. Jer kojemu od anđela reče ikada: »Ti si Sin moj, ja Te danas rodih?« i opet: »Ja ću mu biti Otac a on će mi biti Sin?« I opet uvodeći prvorođenoga u svijet govori: »I neka mu se poklone svi anđeli Božji.« I anđelima govori: »Koji čini anđele svoje vjetrove i službenike svoje plamen ognjeni.« Ali Sinu: »Prijestolje je Tvoje, Bože, u vijek vijeka: žezlo je pravde žezlo kraljevstva Tvojega. Obljubio si pravdu, a zamrzio na bezakonje, radi toga pomaza Te, Bože, Bog tvoj uljem radosti pred drugovima Tvojijim.« I »Ti si, Gospodine, u početku sazdao zemlju, i djelo ruku Tvojijh su nebesa. Ona će proći, a Ti ćeš ostati; i svi će ostarjeti kao haljina; i kao odjeću promjenit ćeš ih i promijenit će se; a Ti si onaj isti i Tvojih godina ne će nestati.«

GRADUALE ✻ PJESMA IZA POSLANICE.

Viderunt omnes fines terrae salutare Dei nostri: jubilate Deo, omnis terra. Notum fecit Dominus salutare suum: ante

Svi kraljevi zemlje vidješe spasenje Boga našega: kliči veselo Bogu, svakola zemljo! Očitovao je Gospodin

conspectu gentium revelavit justitiam suam.

Alleluja, alleluja. Dies sanctificatus illuxit nobis: venite, gentes, et adorate Dominum: quia hodie descendit lux magna super terram. Alleluja.

spasenje svoje, pred licem je naroda objavio slavu svoju.

Aleluja, aleluja. Zasjao nam je posvećeni dan: dođite, narodi, i poklonite se Gospodinu, jer je danas velika svjetlost sašla na zemlju. Aleluja.

† INITIUM Sti EVANGELII secundum Joannem (1, 1-14).
M Glória tibi, Dómine.

† POČETAK SV. EVANĐELJA po Ivanu (1, 1—14).
P. Slava Tebi, Gospodine.

M. U početku bijaše Riječ i Riječ bijaše u Boga i Bog bijaše Riječ. Ova bijaše u početku kod Boga. Sve je po njoj postalo i bez nje ništa nije postalo što je postalo. U njoj bijaše život i život bijaše svijetlo ljudima. I svijetlo svijetli u tami, i tama ga ne obuze. Poslan bi čovjek od Boga, komu bijaše ime Ivan. Ovaj dođe sa svjedočanstvom da svjedoči za svijetlo, da svi vjeruju po njemu. On ne bijaše svijetlo, nego da svjedoči za svijetlo. Bijaše svijetlo istinito, koje obasjava svakog čovjeka koji dolazi na ovaj svijet. Na svijetu bijaše i svijet je po njemu postao, a svijet ga ne upozna. K svojima dođe i svoji ga ne primiše. A koji ga primiše, dade im vlast da budu djeca Božja, onima koji vjeruju u ime Njegovo, koji nisu rođeni ni od krvi, ni od volje tjelesne, ni od volje muževljeve, nego od Boga. (Ovdje pokleknemo.) I Riječ je tijelom postala i prebivala među nama i vidjesmo slavu Njegovu, slavu kao jedinorođenoga od Oca, puna milosti i istine.

OFFERTORIUM.

Tui sunt caeli et tua est terra: orbem terrarum et plenitudinem ejus tu fundasti: justitia et judicium praeparatio sedis tuae.

PRIKAZNA PJESMA.

Tvoja su nebesa i Tvoja je zemlja: Ti si osnovao cijeli svijet i štogod je na njima. Pravda i sud su podnožje prijestolju Tvome.

SECRETA. ❊ PRIKAZNA MOLITVA.

Posveti, Gospodine, prinesene darove novim rođenjem Jedinorođenoga svoga, a nas očisti od naših grijeha. Po istom Gospodinu našemu Isusu Kristu...

COMMUNIO.

Viderunt omnes fines terrae salutare Dei nostri.

PRIČESNA PJESMA.

Svi krajevi zemlje vidješe spasenje Boga našega.

POSTCOMMUNIO.

Oremus. Praesta, quaesumus, omnipotens Deus: ut natus hodie Salvator mundi, sicut divinae nobis generationis est auctor: ita et immortalitatis sit ipse largitor: Qui tecum vivit et regnat...

POPRIČESNA MOLITVA.

Pomolimo se. Podaj, molimo, svemogući Bože: kao što je danas rođeni Spasitelj svijeta početnik našeg Božanskog rođenja, tako neka nam podijeli i besmrtnost. Koji s Tobom živi i kraljuje...

Za zadnje se evanđelje danas čita ovo:

† SEQUENTIA Sti EVANGELII secundum Mattheaum (2, 1-12).
M. Gloria tibi, Domine.

† SLIJEDI SV. EVANĐELJE po Mateju (2, 1—12).
P. Slava Tebi, Gospodine.

Kad se porodio Isus u Betlehemu Judinu u dane Heroda kralja, eto mudraci od istoka dođoše u Jeruzalem govoreći: Gdje je kralj židovski što se je rodio? Jer vidjesmo zvijezdu njegovu na istoku i dođosmo da se mu poklonimo. Kad to ču Herod kralj, uplaši se i sav Jeruzalem s njime. I sabravši sve poglavice svećeničke ispitivaše ih, gdje bi se Krist imao roditi. A oni mu rekoše: U Betlehemu Judinu, jer je ovako prorok napisao: »I ti Betleheme, zemljo Judina, ni po čem nijesi najmanji među poglavitim gradovima Judinim, jer će iz tebe izići voda, koji će vladati pukom mojim Izraelskim.« Tada Herod potajno dozva mudrace i pomnjivo ih ispita, kad im se zvijezda pojavila. I šaljući ih u Betlehem reče: Pođite i raspitajte dobro za Dijete, pa kad ga nađete, javite mi, da i ja pođem te mu se poklonim. I oni saslušavši kralja hođoše. I gle, zvijezda, koju bijahu vidjeli na istoku, idaše pred njima, dok ne dođe i stade odozgo, gdje bijaše Dijete. A kad vidješe zvijezdu, obradovaše se veoma velikom radosti. I ušavši u kuću nađoše Dijete s Marijom materom Njegovom, (ovdje se klekne), padoše ničice te Mu se pokloniše, pa otvoriše blago svoje prinijevši mu darove: zlato, tamjan i miru. I opomenuti u snu, da se ne vraćaju k Herodovi, drugim se putem vratiše u zemlju svojju.

M. Deo gratias. | P. Bogu hvala.

Kako se je naš Gospodin na svijet rodio?

Kroz ove Božićne dane imat ćeš, kršćanine, malo više slobodna vremena i za čitanje. Nek ti plitke dnevne novine ne budu jedino tvoje štivo. Najljepše je Božićno štivo opis Isusova rođenja. Imaš sve lijepo opisano u Vimerovoj knjizi »Isus Krist«, koja ne bi smjela manjkati ni u jednoj katoličkoj kući. I »Zlatne legen-

de« nadbiskupa Šarića spadaju u ovo doba, čitaj ih, pozlatit će ti dušu. A da ove svete blagdane dublje shvatiš i da Božić ne bude samo blagdan tvog tijela i odijela a sve Božićne svečanosti samo vanjština, evo ti i ovdje točno po evanđelisti opisa najvećeg događaja u povijesti čovječanstva.

Bl. Djevica Marija i sv. Josip živjeli su u Nazaretu. Marija se već bila povratila od svoje rodice Elizabete, anđeo je već bio javio i Josipu što se dogodilo s Marijom i tako su obadva živjela u svetom očekivanju svetog Marijinog poroda. Ali proroci su bili navijestili, da će se Mesija roditi u Betlehemu, malom mjestancu blizu Jeruzalema. Znala je za to proročanstvo Majka Božja, ali kako je vična volji Božjoj jednom rekla: »Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi Tvojoj!« tako je i sada sve prepustila u Božje ruke.

I gle, Bog je sve uredio, kako je htio. U srce tadanjeg rimskog cesara Augusta stavi Bog odluku, da izbroji i popiše sve stanovnike svog velikog carstva. Dok se pučanstvo obično popisuje, gdje ko stanuje (tako je g. 1931 kod nas svatko bio popisan gdje je 31. ožujka prenoćio), kod Židova je bio drukčiji običaj: svako se morao javiti i popisati u mjestu svoje pripadnosti, jer se je popis vršio po plemenima i domovima. Josip i Marija su bili iz kraljevskog roda Davidova, a rodno mjesto kralja Davida bio je baš Betlehem. Zato se obojica uputiše put Betlehema. Putovali su neka četiri dana. Kako u ono doba nije bilo ni željeznica ni automobila, a za Mariju je to bio težak put, sigurno je sv. Josip dobavio svojoj uzvišenoj zaručnici kakovo živinče da je mogla jahati. U tihoj sabranosti i molitvi išli su putem, po kojemu su ih sigurno anđeli nevidljivo pratili. Na putu su se više puta ustavili, počinuli i blagovali od svog siromaštva. Ljudi se nijesu na njih ni osvrtali, tà u zemlji je bila velika seoba, prolazile su plemenite i gospodske obitelji sa velikom pratnjom, pa ko će spaziti siromašnog drvodjelca i njegovu ženu? A ipak ko su oni i koga nose!

Tako su neopazice stigli u Betlehem. Našli su puno ljudi, jer je Davidov rod bio vrlo velik. Možda su imali i koga od svojte u Betlehemu. A ipak ih niko nije u kuću primio. Nisu se usiljavali niti se tužili, već su išli u zajedničko prenoćište, u nekakovo svratište. Bila je to velika prazna kuća, kakovih još i sada ima u svetoj zemlji na raspolaganje putnicima, koji su uvijek sa sobom nosili koji pokrivač i štogod jela. Nego ni u svratištu se nije našlo mjesta za Josipa i Mariju, već je bilo sve krcato. Nije im ostalo drugo nego da odu u dvorište što je bilo oko svratišta ograđeno za životinje, koje su imali sa sobom putnici. Na svršetku je tog

dvorišta bila špilja, koja je za slaba vremena služila i kao štala za životinje. U njoj su bile jasle, s kojih su životinje jele suhu slamu. Iza kako su se Josip i Marija založili skromnom večerom, pripremiše se na miran počinak.

Oko ponoći, kako pobožno vjerujemo, dođe vrijeme da Marija rodi. Bez muke je i na čudesan način svog Sina porodila, kako Ga je na čudesan način, po Duhu Svetomu, i začela. Kao što sunčana zraka prolazi kroz staklo a ipak ga ne uništi, tako je i mali Isus izišao iz Marijinog svetog tijela, a da nije povrijedio njezinoga djevičanstva. Marija jije djevica prije poroda, u porodu i poslije poroda. Velik taj čas Rođenja Božanskog Djeteta nije moguće kraće i uzvišenije opisati nego je to učinio Bogom nadahnuti evanđelista: »I porodi Sina svoga prvorođenoga i povi ga u pelenice i položi u jasle.« Sva su Božja djela u sv. pismu izražena sa par riječi. Svijet je stvorila Božja riječ »neka bude«, isto tako je kratko odgovorila Marija na ponudu anđela, kad je »Riječ tijelom postala«.

Prenesimo se sada duhom nedaleko od štalice, na prostrane betlehemske poljane. Na jednoj njivi, ograđenoj plotom, ležala su stada ovaca, a uz njih nekoliko pastira, koji su čuvali stražu. Posjedali su oko ognja, što su ga zapalili, da razbiju noćnu tamu i zimsku studen, i ako sigurno nije bilo previše studeno, inače ne bi prenoćili pod vedrim nebom. Najedamput se tim prostim i dobrim ljudima prikaže Božji anđeo, okružen sjajnom svjetlošću. Možemo zamisliti, kako su se prestrašili. A anđeo im navijesti, da se je Krist rodio: naći ćete ga u jaslicama, u pelenama povijena. Kud ćete točnije oznake? Tà koje su drugo novorođeno dijete ne samo u Betlehemu već i u svoj Palestini položili u jasle? Onaj, koji nije u životu imao kamo bi naslonio glavu, kojemu je smrtna postelja bio križ, htio je da Mu i kolijevka bude kao najgoremu od ljudi, životinjske jaslice.

Tada se ovom anđelu pridruži cijela četa anđela i svi zapjevaše onu pjesmu, koja u Crkvi ne će više nikada utihnuti: »Slava Bogu na visini, a na zemlji mir ljudima dobre volje!« Kadgod je, kršćani, preko sv. Mise molimo ili pjevamo, mislimo: ovo je anđeoska uspavanka Malom Isusu, sada kad će saći na oltar da u sv. Misi obnovi svoje Rođenje. — Koliko je daleko bilo i kada su pastiri došli, ne znamo iz sv. evanđelja. Obično se drži da je to bilo u zoru. Dođoše dakle pastiri do štalice sa svojim darovima i svojim dolaskom poremetiše pokoj presretne obitelji. Začudiše se Josip i Marija videći tolike ljude, a još više kad su im ti ljudi pripovijedali o ukazanju anđela. Ujutro u dvorištu pred špiljom

dođoše ljudi da nahrane i napoje svoje živine. A pastiri govorahu svima o ovom Djetetu i anđelu. I tako su pastiri bili prvi radosni vjesnici Božića. Ljudi su dolazili, znatiželjno ispitivali i površno pogledali, odlazili i brzo sve zaboravili. Samo netko nije ni jedne riječi zaboravio od svega toga. Bila je to sretna Božja Majka, o kojoj kaže evanđelista: »A Marija je čuvala sve ove riječi i razmišljala o njima u srcu svome.« Vesela se i vjerna srca vratiše pastiri od jaslica. Kroz sav svoj život ne će oni zaboraviti što su te noći doživjeli.

Kršćani dragi, kako je veseo ovaj opis nebrojeno puta ponavljan, a uvijek jednako drag. Zašto? Jer smo kršćani tako sretni, da ne čujemo samo opis davnog događaja, već da se u našem srcu dragi Spasitelj uvijek iznova rodi. Sretni mi, ako se je Spasitelj i u nama danas porodio! Onda će i nama Božić biti Božji dan. I sav naš »život ove sedmice« bit će pun Boga i Božića.

Pratioci Velikog Kralja.

Kad kralj svečano putuje prati ga kraljevska svita, dugi niz odličnika i vojnika. I nebeski Kralj Isus Krist ne dolazi o Božiću k nama sam, već Ga sv. Crkva okružuje pratnjom najboljih i najvjernijih Mu povjerenika. Što mislite, koji su to? Na sam nam Božićni dan sv. Crkva dovodi Malog Isusa uz pjevanje mnoštva Božićnih anđela. A uz to nam spominje sv. Anastaziju, o kojoj sam već govorio, i druge mučenike, o kojima nam rimski martirologij na Božić ovako ganutljivo pripovijeda: »U Nikomediji mučenička smrt mnogo tisuća mučenika, koje je okupljene u crkvi na dan Kristova rođenja cesar Dioklecijan dao zatvoriti zaključavši crkvena vrata, a oko cijele crkve zapaliti vatru; a onda je uz vrata dao staviti tronožak a glasnik da velikim glasom kliče: »Ko hoće da se spasi od požara neka izide i Jupiteru prinese tamjan!« Svi oni jednim glasom odgovore, da će radije za Krista umrijeti. Bijahu svi skupa izgoreni i tako zaslužiše, da su bili za nebo ođeni baš onoga dana, u koji se je Krist dostojao na zemlji roditi za spasenje svijeta.«

Iza ta dva mnoštva, mnoštva anđela i mnoštva nikomedijskih mučenika, u tri susljednja dana kao Isusove pratioce slavi sv. Crkva sv. Stjepana prvomučenika, apostola i evanđelistu sv. Ivana te nevinu dječicu ili Mladence. Sv. S t j e p a n je prvi, koji je za Isusa prolio svoju krv, pa se zato i zove: prvomučenik. A zašto baš iza najradosnijeg Božićnog dana slavimo mučenika? Evo zašto: Spasitelj je došao na svijet da trpi, da umre na križu; Krist

je Kralj mučenika, a Stjepan je prvi mučenik pa ga Crkva slavi kao zastupnika mučenika, a i svih ljudi koji moraju, pa bilo i malenkosti, trpiti za Isusa. Možemo li se, kršćani, i mi među te ubrojiti? — Na drugom je mjestu s v. I v a n, ljubimac Isusov. Djevičanski je učenik na zadnjoj večeri naslonio glavu na Spasiteljeve prsi, a iza Isusove sm ti brinuo se za Njegovu djevičansku Majku. U sv. Ivanu stoje pred jaslicama svi Isusovi ljubimci, posebno sve djevičanske duše, koje su prezrele uživanje ovoga svijeta i otišle za Jaganjcem. — I n e v i n a d j e č i c a imaju posebno pravo, da prate novorođenog Kralja, jer su oni za Njega prolili svoju nedužnu krv i podnijeli smrtni udarac, koji je zapravo bio samo Njemu namijenjen. U nevinoj dječici stoje pred jaslicama Božjeg Djetešca - ljubitelja djece sva djeca, koja su mu tako mila i draga. Kako je divan prizor, ako zamislimo u jaslicama maloga Isusa, a oko Njega nevina i sva druga dobra dječica.

Sva su dakle ova tri dana, i ako svaki svojim posebnom Misom slavi svog sveca i ima svoj posebni smisao, u uskoj i lijepoj vezi s Božićnim blagdanom, pa ih naš narod obično i zove: drugi, treći, četvrti dan Božića. Nekada su bili i zapovjedni blagdani, a i sada ih još vjerni puk, barem prva dva, drži kao blagdane. Zato o svakome nešto malo.

K a k o j e p o g i n u o s v. S t j e p a n?

Malo je ko u sv. pismu tako lijepo prikazan kao sv. Stjepan (od grčke riječi »stéfanos«, što znači vijenac, kruna, a odatle naš Krunoslav, jer je bio okrunjen mučeničkim vijencom). Iza Isusova uzašašća i dolaska Duha Svetoga Crkva je u Jeruzalemu vrlo brzo rasla. Ispočetka je dvanaest apostola samih vršilo svu službu Božju i vodilo svu brigu za vjernike. Ali kad je stado poraslo, nijesu više mogli svladati sav taj posao, pa su po nadahnuću Duha Svetoga izabrali sedam pomoćnika, stavili na njih ruke i prozvali ih dijakonima ili službenicima, kako se i dandanas još zovu. Dok su apostoli pridržali sebi službu Božju i propovijedanje, dijakoni su se posebno brinuli za siromahe, koji su uvijek bili posebna briga Crkve. P r v i i z m e đ u d i j a k o n a b i o j e n a š m l a d a h n i S t j e p a n. Sv. pismo o njemu govori, da »pun milosti i jakosti činjaše čudesa i znamenja velika u puku.« Bio je dokle i č u d o t v o r a c. Ali opakim je Židovima bio trn u oku, pa ga napadahu i s njim se prepirahu, ali ne mogahu odoljeti mudrosti i Duhu, koji je iz njega govorio. Zamrze zato na njega i pobune narod proti njemu. Konačno je bio doveden pred najveće židovsko sudište, p r e d v e l i k o v i j e ć e. Zamislite ovaj prizor: Stjepan pun mladenačkog oduševljenja za Krista i preobražen u licu

usred svojih i Isusovih protivnika, koji škripahu zubima na njega. Na pitanje velikog svećenika održi duži govor, ali ne da sebe brani već da još jednom predbaci Židovima njihovu nevjeru i tvrdoću srca. Na koncu im reče: »Tvrdovrati i neobrezanih srdaca i ušiju! Vi se jednako protivite Duhu Svetomu, kako oci vaši, tako i vi. Kojega od proroka ne progoniše oci vaši? I ubiše one, koji su unapred javljali dolazak Pravednika (t. j. Spasitelja), kome vi sad postadoste izdajnici i ubojice, vi koji ste primili zakon posredovanjem anđela, ali ga niste držali.« Kako im sv. Stjepan odriješito kaže istinu u lice!

Što je iza toga slijedilo, u sv. je pismu tako lijepo opisano da vam moram doslovce donijeti: »Kad su to čuli, pucaše im srca od jeda i škripahu zubima na njega. Ali Stjepan pun Duha Svetoga pogleda na nebo i vidje slavu Božjju i Isusa, gdje stojij o desnu Božju. I reče: Eto vidim nebesa otvorena i Sina čovječanskog, gdje stojij o desnu Božjju. Ali oni povikavši iza glasa zatisnuše uši svoje i jednodušno nasrnuše na njega. I izbaciše ga izvan grada, kamenovahu ga, a svjedoci odložiše haljine svoje kod nogu mladića, koji se zvaše Savao. I kamenovahu Stjepana, koji vapijaše i govoraše: Gospodine Isuse, primi duh moj! Onda padnuvši na koljena zavapi glasom velikim govoreći: Gospodine, ne primi im ovo za grijeh! I kad ovo izgovori, usnu u Gospodinu. A Savao bijaše pristao na smrt njegovu.«

Sabrano i pobožno moramo kršćani čitati i slušati ovakove izvještaje. Danas ćeš sigurno k sv. Misi, pa uz nepromijenljive dijelove sv. Mise imaš ovdje i glavno čitanje ovog dana, a evo ti i glavne dnevne molitve, u kojoj nam Crkva iz smrti sv. Stjepana daje važnu pouku za život. Početna se molitva glasi: »Daj nam, Gospodine, da nasljedujemo što slavimo te da se naučimo i n e p r i j a t e l j e l j u b i t i, jer slavimo rođendan onoga, koji je znao i za progonitelje moliti Gospodina našega Isusa Krista.« A ako i danas primiš Isusa u sv. pričesti, vidjet ćeš što je vidio i sv. Stjepan pa ti kao pričesnu pjesmu Crkva stavlja na usta njegove riječi: »Vidim nebesa otvorena i Sina čovječanskog, gdje stoji o desnu Božju. Gospodine Isuse primi duh moj i ne primi im ovo za grijeh!«

O apostolu Ljubavi.

O sv. Ivanu, ljubimcu i apostolu Ljubavi, mogao bih vam mnogo pripovijedati. Bit će prigode, ako Bog da, kroz godinu uz Isusov život. Danas za njegov blagdan samo kratku zgodnu, koju

nam opisuje naš sv. Jeronim u današnjem brevijaru: »Živeći sv. Ivan u Efezu dočeka duboku starost tako da su ga učenici morali na rukama nositi u crkvu. Kako više nije mogao da drži duge govore, svaki put je sakupljenim kršćanima ponavljao samo ovo: »Sinci, ljubite se među sobom!« A prisutnim učenicima i braći dodija uvijek ista riječ pa mu jejdnom rekoše: »Učitelju, zašto uvijek samo to govoriš?« A on im dade odgovor dostojan Ivana te reče: »Jer je to zapovijed Gospodinova, i ako samo to učinite, dosta ste učinili.« Upišimo, kršćani, ove riječi neizbrisivim slovima u svoja srca, u svoju pamet, ne svoja usta i ne svoje ruke!

Blagdan nevine dječice.

Danas je osobito blagdan djece, a dobri roditelji imaju lijepih običaja da na današnji dan razvesele svoju vrijednu djecu. — Nevinu dječicu ili, kako ih u Dalmaciji zovemo, Mladence najbolje nam predstavlja samo sv. evanđelje. Sv. Matej nam u 2. poglavlju svog evanđelja ovako opisuje njihovu smrt: »Po odlasku mudraca javi se anđeo Gospodnji u snu Josipu govoreći: »Ustani, uzmi Dijete i Mater njegovu i bježi u Egipat te stoj ondje, dok ti ne kažem; jer će Herod tražiti Dijete da ga pogubi.« I on ustavši uzme Dijete i Mater njegovu obnoć i skloni se u Egipat i bijaše ondje sve do smrti Herodove, da se ispuni što je Gospodin rekao preko proroka koji govori: Iz Egipta dozvah Sina svojega. Tada Herod videći da je prevaren od Mudraca, razgnjevi se vrlo i dade pogubiti svu djecu, koja bijahu u Betlehemu i u svoj okolici njgovoj od dvije godine i niže po vremenu, koje bješe ispitao od mudraca.« Za danas je dosta to. Drugi put ću vam potanko ispripovijedati sve događaje iz djetinjstva milog Isusa.

Malim prijateljima.

Božić je, draga djeco, osobito b l a g d a n d j e c e. Da je Isus došao kao silan kralj, veselili bi mu se posebno vojnici. Da je odmah nastupio kao veliki mudrac, divili bi mu se prije svega odrasli, mudri ljudi. A kad je Isus došao kao malo Dijete, onda je ovo dan djece. Sličan se sličnome veseli. I Mali Isus posebno ljubi malene i zato će vas, djeco, mali Isus posebno usrećiti i blagosloviti. Vi ste Njemu pripravili dosta lijepih žrtvica, danas ćete Mu ih odnijeti pred jaslice, pa zar mislite da ćete od Njega otići praznih ruku? Tà mali Isus je Bog. Dat će vam štogod Ga budete molili

po Njegovoj svetoj volji. A kad bi vam dao čitav svijet sa svim zlatom i srebrom, zvijezdama i suncem — što bi to bilo? Sve je to premalo za Njegovu Božansku ljubav. On hoće da vam dade puno više, hoće da vam dade samoga sebe, hoće da bude u vašem srcu, pa da ga uživate više nego sv. Ivan Krstitelj, koji se je s Njim kao dječak igrao, kako ste sigurno vidili na kojoj slici. Dakle svi, djeco draga, ma baš bez ijedne iznimke, za Božić k sv. pričesti. (Ne vjerujem, da kogod ovo čita, a još nije pričešćen; ako je ko, ove godine svakako na sv. pričest, kad već zna čitati.) Eto, odnesite danas malom Isusu k sv. anđeoskom stolu svoje srce urešeno molitvama i žrtvicama, a onda će Vam Isus dati svoje srce, da ta dva srca budu i ostanu zauvijek jedno. Onda ćeš bolje shvatiti onu ljupku Božićnu pjesmu, što ju je baš za djecu spjevao Milan Pavelić D. I. Lijepa je pa ćeš je sigurno više puta pročitati, a i na pamet je možda naučiti.

ISUSOVA ZVIJEZDA

Badnje veče svršilo,
Pjesma stišala se;
Ko sitne se svjećice
Oči djece gase.

Noć s daleka donosi
Jasnih zvona zvuke:
Majka Ivu polaže
U krevetić s ruke.

Mama, tata odoše,
K ponoćnici hrle,
U snu Ivo smješka se,
Anđeli ga grle.

Pjesmicu su najljepšu
Oni zapjevali,
A ko sunce na nebu
Sija Isus mali.

Isusove ruke su
Sjajnih zvijezda pune;
Kada prste rastvori,
Zvjezdice se trune.

Jedna i na Ivinu
Posteljicu pade;
On oda sna prenu se,
Zvijezdu tražit stade.

Vratila se majčica
Pa u čudu gledi:
Zaplakano čedo joj
U postelji sjedi.

»Mama, mama! Zvjezdicu
Isus mi je dao —
Tu je lijepo sijala,
Sad je nema, jao!«

Ja znam, moje pilešce,
Gdje je zvijezda mala:
U tvojem je srdašcu,
Tu je ona pala.

Ljubi uvijek Isusa,
Pa iz srca tvoga
Sjat će ljepše negoli
S neba zvjezdanoga.

A Božić je, draga djeco, i blagdan obitelji. Prenesi se duhom u betlehemsku štalicu pa ćeš kao živu vidjeti sliku s naslovne strane. Vidiš, takav mir, takovo veselje i takova sreća mora o Božiću vladati u svakoj kršćanskoj kući. Ko će to donijeti? Mali Isus! Zato je na svijet i došao. Samo treba da Ga vaša obitelj primi, da se ovih svetih dana u obitelji samo na Njega misli, o Njemu govori, za Njega i s Njim sve čini! Neka jaslice s malim Isusom postanu središte sve vaše kuće. Ne zaboravite na nijedan lijepi Božićni običaj i molitvu svoje obitelji. Zato kroz ove Božićne dane, a osobito na Badnju večer održite prije večeri malu Božićnu svečanost pred kućnim jaslicama. Recimo, na ovaj ili sličan način: zamoli oca ili starijega brata neka Božićno evanđelje pročita on sa više ugleda i dostojanstva, a da evanđelje bolje shvatite, neka ga otac rastumači svojim riječima; iza toga izmolite svi skupa prvi dio svete krunice ili barem tri prva otajstva ili barem treće otajstvo radosno, a uz to mislite na Isusovo rođenje; a neka naravski ne fali ni Božićna pjesma. Ako se tako pripravite na Božić, onda će Božićni darovi imati puno više smisla, ljubavi i sreće, a i Božićna će jela slađe ići u tek. Duhovno i tjelesno pripravljeni i okrijepljeni, ići ćete onda k Božićnoj jutrenji i k ponoćki, a sa sobom ćete onda donijeti u srcu Malog Isusa, koji će biti mir, veselje i sreća vaše kuće. Tako će kroz sve božićne dane i dalje — dok budete htjeli — vaša obitelj biti slika svete obitelji u Betlehemu. — Javite mi, djeco, kako ste sproveli Božić u obitelji. Najljepše ću opise nagraditi i dojaviti drugima za primjer.

Božić je još, djeco draga, blagdan siromaha. Pročitaj uvodni članak »Krist nam se radio!« pa ćeš i ti nešto razumjeti. A nije dosta samo razumjeti, treba osjetiti i, ako možeš i koliko možeš, — pomoći. Ko od vas ne bi dao gladnom malom Isusu komad kruha? bosom malom Isusu stare cipelice? golom malom Isusu nošeno odijelo? zaplakanom malom Isusu koju svoju igračku? Dali biste malom Isusu, a On je rekao: »Štogod učinite kojemu od mojih malih,meni ste učinili!« Molite zato, dobra djeco, roditelje, da za Božić udijelite štogod siromasima u svojem mjestu ili u svojem kraju. Možeš im dati novaca, hrane, odijela, obuće, jaslice ili igračke itd. A najbolje će biti, da im s mamom ili tatom sam odneseš u kuću. — Da vam pričam kako smo mi u bogosloviji provodili Badnju večer. Pod vodstvom jednog druga skupili bismo nešto siromaštine i na Badnju večer odnijeli u barake i daščare jednog gradskog predgrađa. S kojim su nas veseljem primali, osobito djeca, kad smo im pomogli napraviti jaslice. Vani je bila zima i snijeg, ali u našem srcu je bilo tako toplo da su nam se lica žarila

od sreće. Tada sam osjetio, kako je istinita riječ, da milostinjom više usrećujemo sebe negoli siromahe i da je sretniji onaj, koji je daje nego onaj koji je prima, po Isusovim riječima (Dj. ap. 29, 35): »Mnogo je blaženije davati, nego li primati.« A pomaganje potrebnih nije nikad tako lijepo kao o Božiću. Dajte zato, draga djeco, pa bili u obitelji, zavodu ili društvu sakupite štogod između sebe i oko sebe (kako je lijepo prositi za drugoga!) pa pohodite i pomozite o Božiću siromašne obitelji i siromašnu djecu. Tek ćete tada doživjeti sve Božićno veselje. Mali Isus je u siromasima, dajte im sebe, a oni će vam dati malog Isusa, koji nek ostane uvijek s vama.

Poruke uredništva i uprave.

Hvala Bogu, prvi su naši sveščići lijepo primljeni. Vidi se da naš narod još privlači Crkva i život s njom i da imamo mnogo apostola dobre štampe, osobito među našim vrijednim svećenstvom svih biskupija.

Primili smo mnoga priznanja iz svih naših pokrajina. Donosimo nekoje, jer znamo da će zanimati i razveseliti svakoga koji se interesira za ovaj sveti pothvat:

❀

„S velikim zanimanjem sam čekao 1 broj »Života s Crkvom« i, vjerujte mi, ostao sam veoma ugodno iznenađen. Početak je vrlo dobar. Bože, daj samo ustrajnosti!"
D. K., upravitelj župe - O.

❀

„Stvar je odlična u zamisli i jako dobra u izvedbi."
D. P., činovnik - S.

❀

„Prvi broj pročitah od početka do kraja. Na dušak! I osjetih da mi je duša puna. Sva nutrina mi je kliktala: kako je lijepo živjeti s Crkvom! — Ovdje su svi svećenici puni hvale i priznanja. »Život s Crkvom« je savršeniji nego talijanske stvari."
I. G., prefekt - Š.

❀

„Stvar je odlična. Uspjeh je osiguran."
M. A., kateheta - S.

„Svida mi se člančić »Prva Marijina odlika«, a osobito pismo »Molim prijateljima«. — Moderna radna škola!!'
S. B., vjeroučitelj - V.

❀

„»Život s Crkvom« je dobro došao našoj organiziranoj omladini, a i život svetaca ona uprav traži. I meni služi za sastanke u crkvi. Dobro je to i izvrsno."
M. B., upravitelj župe - V.

❀

„Napokon se udovoljilo ovoj prijekoj potrebi. Nadamo se da će puk ovo blago primiti s najvećim veseljem."
T. P., župnik - T.

❀

„Primih sinoć 10 komada zlatne knjižice »Život s Crkvom«. Učinit ću sve moguće za ovaj divni pothvat Neka Svetotajstveni Spasitelj blagoslovi ovu svetu, milu i korisnu stvar!"
D. L., župnik - T.

❀

„Želimo poduzeti veliku agitaciju, pa Vas molimo da nam odmah pošaljete još 90 komada, tako da bi u svemu primali 100 komada."
Uprava Uršulinskog samostana - V.

❀

„Primio sam 10 komada listića »Život s Crkvom« i rasprodao u župi kao na jagmu. Zato molim pošaljite mi još 40 komada."
P. W., župnik - M.

❀

„Listić je davno očekivan i vrlo potreban Ovdje su ga upravo razgrabili."
I. G., kapelan - Z.

❀

„Onih 20 komada brošurica »Život s Crkvom« što ste nam poslali, razgrabljeno je..."
Župski ured - O. III.

❀

„Dobra ideja i Bog blagoslovio!"
Dr. M. M., profesor - V.

❀

„Primio sam 10 komada prvog broja »Život s Crkvom«. Da sam imao više, bio bih rasprodao. Držim da ste odlično uspjeli s ovakovim liturgijskim pokretom."
F. B. - G. S.

❀

Svima ovima i još tolikim drugima od srca zahvaljujemo. Osobito smo pak zahvalni onima koji se mole za uspjeh ovog pothvata. Ako Bog ne blagoslovi, onda zaludu sav naš trud i trošak. Zato

preporučamo da se i nadalje za stvar mole svi kojima je na srcu napredak vjerskog i crkvenog života našega naroda.

Primili smo i zamjeraka, savjeta i želja. I na njih zahvaljujemo, pa molimo sve prijatelje da nam i dalje uvijek iskreno pišu što misle. Neke smo želje i savjete već uzeli u obzir, a i drugim ćemo opravdanim željama nastojati s vremenom da udovoljimo. Mnogi žele osobito veća slova i bolji papir. Znamo i mi da bi to moglo biti bolje, ali ako povećamo slova, treći dio gradiva mora otpasti. Što se pak tiče papira, priupitajte se u bilo kojoj tiskari, pa ćete se svi čuditi kako možemo da za samih 75 para (jer samo toliko dobivamo od stalnih pretplatnika i povjerenika) dajemo čitavu malu knjižicu na 32 stranice i 4 stranica omota u boji s naslovnom slikom. A ne samo to, već 1. broj je imao 44 stranice, a ovaj evo s omotom 52 stranice.. Naravski, ovo možemo da dajemo jedino jer se nadamo da ćete nas svi pripomoći. Ne pitamo potpora i darova, već za ovo što dajemo, molimo samo ovo dvoje:

1) Svaki koji dobije u ruke ovaj Božićni broj, neka kupuje i daljnje brojeve, pa neka ih čuva, i tako će za sav život imati najbolji molitvenik, rastumačen misal u sveščićima. Komu manjka koji od prvih brojeva, neka nam samo javi.

2) Ako ti se, čitatelju, ovaj broj sviđa, pokaži ga i komu drugomu oko sebe, u svojoj obitelji, društvu, zavodu, župi. Nemoguće je da će ikomu biti teško žrtvovati 1 dinar za ovoliku i ovakvu knjižicu.

Imprimatur! Hvar, 9. XI. 1934. Br. 2492/34. † Miho, biskup.

»ŽIVOT S CRKVOM« izlazi sedmično. Pretplata na godinu Din 40.
Pojedini broj 1 Dinar.

Narudžbe i pretplate prima svaka katolička knjižara, sve prodavaone devocijonalija, a mogu se slati i direktno nakladi:
HRVATSKA KNJIŽARA — SPLIT.

Uplate mogu se vršiti i na br. 38.059 čekovnog računa Hrvatske Tiskovne Zadruge u Splitu.

Uređuje: Sveć. Josip Kirigin, Hvar. — Izdaje: Hrv. Knjižara, Split.
Tisak Leonove Tiskare (zast. Josip Dadić), Split.